

BÖLGESEL GİRİŞİMCİLİK EKOSİSTEMİ
Mahmut ŞAHİN

Yüksek Lisans Tezi
İşletme Anabilim Dalı
Danışman: Prof. Dr. Ahmet KUBAŞ

2016

**T.C.
NAMIK KEMAL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ**

BÖLGESEL GİRİŞİMCİLİK EKOSİSTEMİ

Mahmut ŞAHİN

İŞLETME ANABİLİM DALI

DANIŞMAN: Prof. Dr. Ahmet KUBAŞ

TEKİRDAĞ-2016

Her hakkı saklıdır

ÖZET

Trakya bölgesinde geleneksel tarımsal üretim faaliyetleri sürdürülürken; sanayide yaşanan gelişmelere bağlı olarak hizmet sektöründe de çok hızlı gelişmeler yaşanmaktadır. Bölgenin sosyo-ekonomik gelişmesi eğitilmiş ve geniş vizyona sahip nitelikli girişimlerin ortaya çıkmasıyla mümkün olacaktır. Bu nedenle bölge üniversitelerinden seçilecek genç girişimci adaylarının küresel ölçekte rekabeti hedefleyen eğitim modelleriyle eğitilmesi, inovatif girişimcilerin ortaya çıkması ve bölgenin geleceği açısından çok önemlidir. Bu nedenle Trakya bölgesinde bulunan Edirne, Tekirdağ ve Kırklareli illerinde girişimciliğin geliştirilmesi için Trakya Kalkınma Ajansı, İŞKUR ve KOSGEB tarafından yapılan girişimcilik eğitimleri analiz edilerek değerlendirilmiştir.

Girişimcilik ekosistemi açısından SWOT analizi yapılarak Trakya bölgesi değerlendirilmiştir. Yoksulluğun kümelendiği bölgelerde geleneksel girişimciler desteklenerek toplumun ihtiyaç duyduğu alanlarda mal ve hizmet üretimi konusunda ekonomik hareketlilik ve dinamizm kazanması sağlanabilir. Burada unutulmaması gereken en önemli konu ortama yeni giren başarılı her bir girişimcinin yaratacağı çarpan etkisinin göz ardı edilmemesidir.

Bölgesel girişimcilik ekosistemi incelenirken dikkat edilmesi gereken konu stratejik yatırımların ihtiyaç duyduğu alanlarda piyasaya girecek girişimcilerin teşvik edilmesidir. Bu sektörlerde faaliyet göstermeye istekli girişimci adayları; küresel ölçekte yenilikçi ve rekabetçi yaklaşımları dikkate alan eğitim programlarından faydalandırılmalıdır. Trakya bölgesi İstanbul ve Avrupa ülkelerine yakınlığı ve gelişmiş altyapısı ve yetişmiş işgücü ile genç girişimciler için fırsatlarla dolu bir bölgedir.

Özellikle geleneksel ve inovatif girişimciliğin bölgede gelişebilmesi için fırsatların analizi yapılmıştır.

Bölgesel Girişimcilik Ekosistemi

ABSTRACT

While traditional agricultural production activities are being carried out in Thrace region, fast developments are taking place in the service sector in line with the developments experienced in the industry sector. The socio-economic development of the region will be possible with the emergence of qualified and broad-minded initiatives on entrepreneurship. For this reason, the training of young entrepreneur candidates to be selected from regional universities through training models aiming at competition on a global scale is crucial for the sake of the emergence of innovative entrepreneurs and the future of the region. Consequently, entrepreneurship trainings implemented by Trakya Development Agency, İŞKUR and KOSGEB were analyzed and evaluated for the development of entrepreneurship in the provinces of Edirne, Tekirdağ and Kırklareli in Trakya region.

SWOT analysis has been conducted in terms of entrepreneurship ecosystem and thereby the region was evaluated. Economic mobility and dynamism in the production of goods and services in areas where the society is in need can be acquired by supporting traditional entrepreneurs in regions where poverty is clustered. The most significant point that should not be forgotten here is not to ignore the multiplier effect of each successful entrepreneur who has newly entered into the environment.

When analyzing the regional entrepreneurship ecosystem, it is important to encourage entrepreneurs to enter the market in areas where strategic investments are required. Entrepreneur candidates desiring to operate in those sectors should be benefited from the training programs that take into account innovative and competitive approaches on a global scale. Trakya is a region bearing full of opportunities for young entrepreneurs with its proximity to İstanbul and EU countries and its developed infrastructure and trained labor force.

In particular, the analysis of those opportunities for the enrichment of traditional and innovative entrepreneurship in the region has been made.

Regional Entrepreneurship Ecosystem

ÖNSÖZ

Bu çalışmamda günümüz dünyasında var olan ve geleceğin dünyasında hayatımızın her alanında var olması beklenen girişimcilik ve buna bağlı olarak girişimcilik ekosisteminin yerel ve bölgesel bakış açısı ile bölgesel girişimcilik ekosisteminin ve Trakya Bölgemizin kendi iç dinamiklerini ve perspektiflerini bölgesel aktörlerin vizyon ve uygulamaları ile bu uygulamalardan elde edilen sonuçlar değerlendirilmiştir. Trakya bölgemiz için bölgesel girişimcilik ekosistemi adına daha iyi ne yapılabilir ortaya konulmuştur.

Yüksek lisans süresince ve tez hazırlama çalışmalarında yardımlarını esirgemeyen İşletme Anabilim Dalı Başkanı Prof. Dr. Ahmet KUBAŞ hocama, bütün çalışmalarda olduğu gibi yüksek lisans tezi hazırlama aşamasında beni maddi ve manevi destekleyen eşime teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

ÖZET	1
ABSTRACT	ii
ÖNSÖZ	iii
İÇİNDEKİLER	iv
TABLolar LİSTESİ	vi
GİRİŞ	1
1. GİRİŞİMCİLİK VE GİRİŞİMCİLİK EKOSİSTEMİ	3
1.1. Girişimcilik ve Girişimcilik Kavramları	3
1.2. Girişimciliğin Önemi.....	4
1.2.1. Ekonomik Açıdan Girişimciliğin Önemi	4
1.2.2. Sosyal Açıdan Girişimciliğin Önemi	5
1.2.3. Girişimcinin Özellikleri	6
1.3. Girişime Başlamak Ve Girişimciliğin Gelişmesi	9
1.4. Girişimciliği Etkileyen Faktörler.....	10
1.5. Girişimciliğin Gelişmesini Etkileyen Faktörler	11
1.6. İç Girişimcilik.....	12
2. İŞLETMENİN KURULUŞ ÇALIŞMALARI	13
2.1. Yatırım Projesi Raporu.....	13
2.2. Sosyal Etki Değerlemesi	16
2.3. Çevresel Etki Değerlemesi	17
2.4. Yatırım Kararı	18
3. GİRİŞİMCİLERE DESTEK SAĞLAYAN KURULUŞLAR	19
3.1. Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkalığı.....	19
3.2. TÜBİTAK	22
3.3. T.C. Ekonomi Bakanlığı ve Dış Ticaret Müsteşarlığı.....	22
3.4. Dünya Bankası	23
3.4.1. Kobi'ler İçin Finansmana Erişim Projesi-Iı	23
3.4.2. Özel Sektör Yenilenebilir Enerji ve Enerji Verimliliği Projesi.....	24

3.5.	Devlet Planlama Teşkilatı Destekleri (DPT).....	24
4.	EKOSİSTEM VE GİRİŞİMCİLİK EKOSİSTEMİ.....	26
4.1.	Girişimcilik Ekosisteminin Temel Unsurları	28
4.1.1.	Düzenleyici Çerçeve	31
4.1.2.	Pazar Koşulları	32
4.1.3.	Finansa (Mali Kaynaklara) Erişim	33
4.1.4.	Bilgi Birikiminin Oluşumu ve Yayılımı	35
4.1.5.	Girişimcilik Yetenekleri.....	35
4.1.6.	Kültür	36
4.2.	Girişimci Ekosisteminin Destek Unsurları.....	37
4.2.1.	Yol gösterenler/ Danışmanlar-Mentorlar	38
4.2.2.	Kuluçka Merkezleri (Incubators).....	39
4.2.3.	Hızlandırıcılar (Acceletators).....	40
4.2.4.	Profesyonel Hizmet Sağlayanlar ve Ortak Kullanım Alanları.....	41
4.2.5.	Üniversiteler ve Teknoparklar.....	42
4.2.6.	Girişim Ağları	43
4.2.7.	Sivil Toplum Kuruluşları	43
4.2.8.	İnsan Kaynağı.....	43
4.2.9.	İnovasyon Altyapısı	44
5.	TRAKYA'DA GİRİŞİMCİLİK.....	44
5.1.	Girişimcilik Eğitimlerinin İllere Göre Dağılımı.....	47
5.2.	Trakya Bölgesi Girişimcilik SWOT Analizi	73
5.2.1.	Güçlü Yönler	73
5.2.2.	Zayıf Yönler	73
5.2.3.	Tehditler	76
5.2.4.	Fırsatlar	76
	SONUÇ ve ÖNERİLER.....	76
	KAYNAKLAR	79

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1: Girişimcilik Ekosisteminin Unsurları	29
Tablo 2: Girişimcilik Eğitimi Sayısı	48
Tablo 3: Tekirdağ İli Girişimcilik Eğitimine Başvuran Sayısı-TrakyaKA.....	49
Tablo 4: Tekirdağ İli Girişimcilik Eğitimine Başvuran Sayısı-İŞKUR	50
Tablo 5: TrakyaKA Girişimcilik Eğitimine Kabul Edilen (Eğitime Başlayan) Kişi Sayısı-Tekirdağ	51
Tablo 6: İŞKUR Girişimcilik Eğitimine Kabul Edilen (Eğitime Başlayan) Kişi Sayısı-Tekirdağ	52
Tablo 7: TrakyaKA Girişimcilik Sertifikası Alan Kişi Sayısı (Tekirdağ)	53
Tablo 8: İŞKUR Girişimcilik Sertifikası Alan Kişi Sayısı (Tekirdağ)	54
Tablo 9: KOSGEB'e İş Planı Sunan Kişi Sayısı (Tekirdağ)	55
Tablo 10: İş Planı Kabul Edilen Kişi Sayısı (KOSGEB-Tekirdağ)	56
Tablo 11: KOSGEB Desteği ile İş Kurulmuş Ancak Kapanan İşletme Sayısı	57
Tablo 12: Edirne İli Girişimcilik Eğitimine Başvuran Sayısı-TrakyaKA.....	57
Tablo 13: Edirne İli Girişimcilik Eğitimine Başvuran Sayısı-İŞKUR.....	58
Tablo 14: TrakyaKA Girişimcilik Eğitimine Kabul Edilen (Eğitime Başlayan) Kişi Sayısı-Edirne	59
Tablo 15: İŞKUR Girişimcilik Eğitimine Kabul Edilen (Eğitime Başlayan) Kişi Sayısı-Edirne	60
Tablo 16: TrakyaKA Girişimcilik Sertifikası Alan Kişi Sayısı (Edirne)	61
Tablo 17: İŞKUR Girişimcilik Sertifikası Alan Kişi Sayısı (Edirne)	62
Tablo 18: KOSGEB'e İş Planı Sunan Kişi Sayısı (Edirne).....	63
Tablo 19: İş Planı Kabul Edilen Kişi Sayısı (KOSGEB-Edirne).....	63
Tablo 20: KOSGEB Desteği ile İş Kurulmuş Ancak Kapanan İşletme Sayısı Edirne	64
Tablo 21: Kırklareli İli Girişimcilik Eğitimine Başvuran Sayısı-TrakyaKA.....	65
Tablo 22: Kırklareli İli Girişimcilik Eğitimine Başvuran Sayısı-İŞKUR.....	66

Tablo 23: TrakyaKA Girişimcilik Eğitimine Kabul Edilen (Eğitime Başlayan) Kişi Sayısı-Kırklareli	67
Tablo 24: İşKUR Girişimcilik Eğitimine Kabul Edilen (Eğitime Başlayan) Kişi Sayısı-Kırklareli	68
Tablo 25: TrakyaKA Girişimcilik Sertifikası Alan Kişi Sayısı (Kırklareli)	69
Tablo 26: İşKUR Girişimcilik Sertifikası Alan Kişi Sayısı (Kırklareli)	70
Tablo 27: KOSGEB'e İş Planı Sunan Kişi Sayısı (Kırklareli)	71
Tablo 28: İş Planı Kabul Edilen Kişi Sayısı (KOSGEB-Kırklareli)	72
Tablo 29: KOSGEB Desteği ile İş Kurulmuş Ancak Kapanan İşletme Sayısı Kırklareli	72

GİRİŞ

Küreselleşme, teknolojide yaşanan gelişmeler, dünya ticaretinde yaşanan değişimler ile birlikte girişimcilik ve girişim kavramları, gerek ulusal gerekse uluslararası alanda önemi giderek artan ve her geçen gün daha fazla araştırılan konulardan birisi haline gelmiştir. Çünkü yeni girişimler ve güçlü ve gelişen bir ekonominin önemli mimarları arasında yer almaktadır ve bir ülkenin girişim ve girişimci sayıları ne kadar fazla olur ise ekonomisi de o derece güçlü olacaktır. Endüstriyel yapısını iyileştirmek, rekabet gücünü artırmak, ekonomik büyümeyi hızlandırmak, istihdam ve gelir düzeyini artırmak isteyen bir ülke güçlü girişimcilere sahip olmalıdır.

Girişimci toplumun ihtiyaçlarını ve fırsatları algılayarak belirsizlik ortamında mal ve hizmet üreten ve ürettiği bu mal ve hizmeti gelir karşılığı satarak kâr elde etmeyi amaçlayan, ekonomik gelişmeye dinamizm kazandıran yaratıcı bir aktör olarak ifade edilebilir. Dolayısıyla ekonomiye dinamizm kazandıracak bireylerin girişimciliğe yönlendirilmeleri konusuna ağırlık verilmelidir.

Türkiye'deki girişimciliği teşvik uygulamaları daha çok KOBİ'ler üzerinde yoğunlaşmaktadır. Büyük firmalara göre, daha dinamik bir yapıya ve esnek karar alma mekanizmasına sahip olan KOBİ'ler, bu özellikleriyle istihdam yaratma potansiyelini en iyi değerlendirebilecek işletmeler olarak tanımlanmaktadır. Özellikle küreselleşme ve bilgiye dayalı ekonomi sürecinde giderek çetinleşen rekabet koşulları yüzünden, ekonomide ağırlıklı bir yere sahip olan KOBİ'lerin önemi daha iyi algılanmaya ve KOBİ'lerin rekabet güçlerinin artırılmasına yönelik politikaların izlenmesi gerektiği daha fazla kabul görmeye başlamıştır.

KOBİ'ler; değişen piyasa koşullarına hızlı uyum yetenekleri, esnek üretim yapıları, bölgeler arasında dengeli büyüme, işsizliğin azaltılması ve yeni iş alanları açılmasındaki katkıları gibi bir dizi olumlu özellikleri nedeniyle, ülkelerin ekonomik ve sosyal kalkınmasının temel taşlarıdır. Ülkemizde de işletmelerin yüzde 99,77'sini oluşturan KOBİ'ler, toplam istihdamın yüzde 78'ini, toplam katma değer yüzde 55'ini, toplam satışların yüzde 65,5'ini, toplam yatırımların yüzde 50'sini, toplam

ihracatın yüzde 60,1'ini, toplam kredilerin yüzde 24'ünü gerçekleştirmektedir. Bu rakamlar, KOBİ'lerin Türkiye ekonomisindeki önemli rolünü açıkça göstermektedir.

Bu çalışmanın amacı girişimcilikle ilgili tanımların, girişimci adayının iş kurma sürecinde sahip olması gereken özelliklerin, girişimci adayının iş kurma sürecinde takip etmesi gereken adımların ve girişimcilere destek veren kurum ve kuruluşların incelenerek girişimci adaylarına ve bu konuyla ilgili çalışmalar yapan kişiler ve kurum ve kuruluşlara temel kaynak oluşturmaktır.

1. GİRİŞİMCİLİK VE GİRİŞİMCİLİK EKOSİSTEMİ

1.1. Girişimcilik ve Girişimcilik Kavramları

Sanayi toplumundan bilgi toplumuna geçiş ile birlikte daha büyük önem kazanmaya başlayan girişimcilik kavramı orta çağdan günümüze kadar pek çok teorisyenin tanımlamaya çalıştığı bir kavram olarak hem işletme, hem de iktisat literatürünün en fazla ilgi çeken konulardan birisi olmuştur. Bu bağlamda girişimcilik, günümüzde hala gerek uygulamada gerekse teorik anlamda üzerinde her geçen gün yoğun şekilde tartışmaların yaşandığı bir alandır. Geçmişte kullanılan “teşebbüs” ve “müteşebbis” kavramları yerine bugün daha çok “girişim” ve “girişimci” kavramları kullanılmaktadır¹. Günümüzde girişim ve girişimcilik üzerinde henüz uzlaşılmış bir tanım yoktur.

Girişimci; yenilik yapan, finansman bularak bir işi planlayan, organizasyonu sağlayan ve onları bulduğunda gerekli olan riski alarak bir iş kuran kişi olarak tanımlanabilir. Diğer bir ifadeyle girişimci, yeni bir fikre veya bir girişim planına sahip ve bu planını gerçeğe dönüştürdüğünde ortaya çıkabilecek risklerin ve giderlerin farkında olan kişidir. Karşılığında alacağı maddi gelirin farkındalığı da girişimci enerjisinin en büyük etkenlerinden biridir. Girişimcinin en büyük gücü, planını dayandırdığı temel ve beraber çalıştığı insanlara duyduğu inançtır. Girişimci tek bir bakış açısından ziyade, derin düşünerek, olayların farklı taraflarını da görebilen, bunun sonucunda fikir üretme aşamasına geldiği zaman, bulunduğu problemi farklı açılardan gözlemleyerek, tek tip insan kitlesi için değil, seçtiği hedef kitlede bulunan bütün düşünce tarzlarına uygun bir çözüm üreten kişidir².

Girişimcilik; yeterli çaba ve zaman tahsis edilerek, finansal, fiziksel ve sosyal kaynakları kullanarak ve risklere katlanılarak parasal ödüller, kişisel tatmin ve bağımsızlık elde edilerek yeni bir değer yaratma süreci olarak tanımlanmaktadır³. Diğer bir anlatımla girişimcilik; yeni bir işin başlatılması, gerekli kaynakların sağlanması ve bu işle ilgili risk ve kazançların kabul edilmesi süreci, ya da yeterli

¹ Marangoz,2016; Marangoz, 2016 Girişimcilikte Güncel Konular ve Uygulamalar, İstanbul, s.2-3

² Ergen, 2014; Marangoz, 2016 Girişimcilikte Güncel Konular ve Uygulamalar, İstanbul, s.1-2

³ Cansın, 2013; Marangoz, 2016 Girişimcilikte Güncel Konular ve Uygulamalar, İstanbul, s.1-2

çaba ve zaman tahsis edilerek, finansal, fiziksel ve sosyal risklere katlanarak parasal ödüller, kişisel tatmin ve bağımsızlık elde edilerek yeni bir değer yaratma sürecidir⁴.

“Girişim” ve “girişimcilik” konularını kavramsal düzeyde de olsa tartışmak önemli bir başlangıç noktası olmakla beraber. En azından tanım kadar önemli olan diğer bir unsur da girişimciliğin ekonomik olduğu kadar sosyal ve kültürel boyutlarının olmasıdır. Dolayısıyla kültürel ve sosyal konulara girilmeden girişimciliğin bütünsel bir şekilde tartışılması mümkün olmayacaktır. Girişimci içinde bulunduğu ekonomik, sosyal, kültürel ortamdan etkilenir ve bu ortamı etkiler. Girişimcilik ile bireyin içinde yaşadığı doğup büyüdüğü sosyal yapı arasında yakın ilişki ve etkileşim bulunmaktadır⁵.

1.2. Girişimciliğin Önemi

Toplumunu oluşturan insanlar, yaşamlarını devam ettirmek için çeşitli alanlardaki ürün ve hizmetlere ihtiyaç duyarlar. Bu ihtiyaçlar, insanların karınlarını doyurmaya yarayan yiyecekler veya üzerlerine giyecekleri kıyafetler olacağı gibi, devlet dairesi ve banka gibi kurumlarca sağlanan hizmetler de olabilir. Bunlar, hem insan yaşamının hem de toplumsal yaşamın devam etmesi için mutlaka karşılanması gereken gereksinimlerdir. Bu bağlamda girişimciler ülkeler ve insanlar için hem ekonomik açıdan hem de toplumsal açıdan önemlidir⁶.

1.2.1. Ekonomik Açıdan Girişimciliğin Önemi

Ekonomik uğraşlar sonucu ortaya çıkarılan ve tatmin sağlayan mal ve hizmetlere “ekonomik mal ve hizmet” adı verilirken, bunların ortaya konması için yapılan faaliyetlerin tümüne “üretim” denir. Üretim yapabilmek için üretim faktörlerine gerek duyulur. Üretim faktörleri doğal kaynaklar, emek ve sermaye üçlüsünden oluşur. Bu üç temel üretim faktörünü bir araya getirip uyumlu bir şekilde üretime yönelten “girişimci” ise dördüncü bir üretim faktörü olarak kabul edilir. Üretim faktörlerini bir araya getiren kişi olarak girişimci, aynı zamanda üretim

⁴ Soydan, 2008; Marangoz, 2016 Girişimcilikte Güncel Konular ve Uygulamalar, İstanbul, s.1-2

⁵ Onuncu Kalkınma Planı (2014-2018), Girişimciliğin Geliştirilmesi Özel İhtisas Komisyonu Raporu, (2014), Kalkınma Bakanlığı, Yayın No: KB: 2899-ÖİK: 739, Ankara, s.4

⁶ Marangoz, 2016; Marangoz, 2016 Girişimcilikte Güncel Konular ve Uygulamalar, İstanbul, s.3

faktörlerinin en önemlisidir. İşletmenin ömrünün en önemli belirleyicisidir. Girişimci tarafından belirlenen mal ve hizmetler, yine girişimcinin belirlediği yöntemlerle üretilip, belirlenen fiyatlarla piyasaya sunulur. İşletmenin ayakta kalması, ekonomik düzen içerisinde başarılı olmasına bağlıdır. Bu da girişimci tarafından alınan kararların yerinde olup olmamasıyla ilgilidir⁷. Girişimci işletmenin başarıyla yönettiği zaman hem kendisi hem de içinde bulunduğu toplum dolayısıyla ülke kazanacaktır.

İşletmelerini hızla büyüten etkin girişimcilerin ekonomik etkisi de yüksektir. Bu nedenle girişimciliğin geliştirilmesi ekonomik kalkınma ve istihdam artışı açısından önem taşımaktadır. Global Entrepreneurship Monitor'un (GEM) küresel ölçekte topladığı veri değerlendirildiğinde, hızlı büyüyen girişimlerin toplam içinde sadece %4 yer tuttuğu, ancak GEM anketlerine katılan girişimlerin yarattığı toplam istihdam %40'ının etkin girişimlerden kaynaklandığı görülmektedir. ABD'de 1980-2005 yılları arasında sağlanan toplam istihdamın üçte ikisi beş yaş ve altındaki girişimlerde sağlanmıştır. Bu dönemde beş yaşından yaşlı girişimlerin toplamda negatif istihdam artışı getirdikleri dikkate alındığında, esasen ABD'deki net istihdam artışının tamamının beş yaş ve altındaki girişimlerden kaynaklı ortaya çıktığı söylenebilir⁸. Bu nedenle yeni girişimlerin ve girişimcilerin desteklenmesi ve geliştirilmesi önemlidir.

1.2.2. Sosyal Açıdan Girişimciliğin Önemi

Girişimciler, yaşamı kolaylaştıran yenilikleri insanlığın hizmetine sunan kişilerdir. Bu yenilikler; ürün ve hizmet çeşitlerinde olabileceği gibi yeni üretim, pazarlama, finans tekniklerinde de olabilir. Girişimciler insanların huzur ve refahını artırır. Girişimcilik fonksiyonu sonucunda insanlar tatmin olmakta, gelirlerini yükseltmekte ve yaşamdan tat almaktadırlar. Girişimcilik, sosyal yaşamın ya da toplum organizmasının kök hücrelerinden biridir. Toplumun sağlığı, huzuru, refahı,

⁷ Marangoz,2008; Marangoz, 2016 Girişimcilikte Güncel Konular ve Uygulamalar, İstanbul, s.3

⁸ İZKA Girişimcilik Ekosisteminin Geliştirilmesi Stratejisi, 2013; Marangoz, 2016 Girişimcilikte Güncel Konular ve Uygulamalar, İstanbul, s.4

istihdamın artması ve gelir dağılımının iyileşmesi, bu hücrelerin korunmasına ve kalkınmasına bağlanır⁹.

Girişimcilik ve yeni girişimci geliştirme; yoksul ve zengin, gelişmiş ve gelişmekte olan, sanayileşmiş ve geri kalmış tüm ülkeler tarafından özendirici politikalarla ve eğitim programları ile desteklenmektedir. Girişimci neslin ortaya çıkarılmasında, çağdaş girişimciliğe ilginin çekilmesinde sınırsız yarar ve sayısız neden vardır. Girişimcilik ülkenin sosyal, politik, ekonomik, teknolojik, sosyolojik ve psikolojik, kültürel ve askeri bağlamda geleceklerini sağlam temeller üzerine inşa etmektedir. Girişimciler yaşadıkları topluma karşı önemli misyonlar üstlenirler ve üstlendikleri bu misyon onları toplumsal ve ekonomik kalkınma için önemli kılar. Bu misyonlar ise şunlardır¹⁰:

- Girişimci sayısının artması toplumsal refah düzeyi ve yaşam kalitesini de arttıracaktır.
- Girişimciler hem bilim ve teknoloji kullanarak, hem de bu alanlara kaynak aktararak bilim ve teknolojinin gelişmesine öncülük yaparlar.
- Girişimciler yurtdışında kendi ülkelerinin reklamını yaparlar.
- Girişimciler kullanılmayan potansiyelleri kullanarak, bunların atıl olmalarını önlerler.

1.2.3. Girişimcinin Özellikleri

Girişimcilik, temelde fırsatları keşfetmek, seçmek, yorumlamak ve daha sonra belirsiz bir ortamda yenilik yapma yeteneğidir. Bu yeteneği etkileyen bazı ana faktörler mevcuttur. Bunlar, başarıya ihtiyacı duyma, kontrol odağı, risk alma eğilimi, belirsizliğe tolerans, kendine güven yenilikçilik vb.'dir. Bir girişimciye birden çok özellik atfedilebilir. Başarılı bir girişimcide bulunması gereken özellikleri kısaca aşağıdaki gibi sıralamak mümkündür¹¹.

Sorumluluk sahibi olmalıdır: Girişimci kendini bilen insandır. Kendini bilmek, ne istediğinin farkında olmayı ve yaptığı hareketlerin sonuçlarını görmeyi

⁹ Marangoz, 2016; Marangoz, 2016 Girişimcilikte Güncel Konular ve Uygulamalar, İstanbul, s.4

¹⁰ Marangoz, 2008; Marangoz, 2016 Girişimcilikte Güncel Konular ve Uygulamalar, İstanbul, s.4

¹¹ Bozkurt, 2013; Marangoz, 2016 Girişimcilikte Güncel Konular ve Uygulamalar, İstanbul, s.5

gerektirir. Bir girişimci fikrini işe dönüştürmek ve ilerlemek istiyorsa, sorumluluk almaya istekli olmalıdır.

Kendine güven: Kendine güven, girişimcilerin yeni bir iş faaliyetinde bulduklarında ve bu işteki sorumluluğun üstesinden gelmeyi sağlayacak, dolayısıyla ihtiyaç duydukları yeteneğe sahip olduklarına dair inancı ifade eder. Kendine güveni yüksek olan girişimciler, sınırlı kaynaklarla, sınırlı bir sermayeyle ve kısıtlı bir zamanla yeni girişimler üstlenerek, zorlu işlerin üstesinden başarılı bir şekilde gelebilir. Böylelikle, bir kişinin başarıya ulaşması için kendi yeteneklerine inanması gerekir. Girişimcinin iyi motive olmasını sağlayan kendine güven, performansı da büyük oranda etkiler.

Geleceğe yönelmelidir: Bu, girişimcinin en önemli özelliklerinden biridir; çünkü o bulunduğu ortamın ona sunduğu verileri toplamış ve şu anın farkında bir insandır, bu yüzden planlarını hep daha sonrası için yapar. Gelecek için düşünür, elindeki verilere göre doğru tahminler yürütmeye çalışır ve yeniliklerin takibini hiçbir zaman bırakmaz.

Yenilikçilik: Yenilikçilik, yeni iş faaliyetleri üzerinde etkili bir faktördür. İşletmelerdeki mevcut kaynakları arttırmak veya onlara yeni şeyler katarak yeni istihdam olanakları sağlamaktır. Yenilikçilik, fırsatları değerlendirmek, mevcut teknolojiyi geliştirmek ve pratik bir şekilde kullanmayı sağlayan yoldur. Ayrıca, fırsatların ve ticarileştirilmiş ürünlerin yeni süreçlerle uygulanmasıdır.

Sosyal yönü iyi olmalıdır: Girişimcinin girişime başlayabilmesi için kimi özelliklere ve birikimlere sahip olması gerekir. Çıkan fırsatı görmek ve o fırsatı değerlendirebilecek etkinleri oluşturmak girişimcinin özellikleri arasındadır. Bu etkinlikler girişimcinin sosyal bağlarının kuvvetiyle orantılıdır. Sosyal ağlar kurmak, arkadaş ve iş ilişkileri oluşturmak ve sürdürmek önemli bir birikim oluşturur. Bu süreçte girişimcinin sunum yeteneği, ikna kabiliyeti, beden dili önemlidir.

Belirsizliğe karşı tolerans: Belirsiz bir durum, yeterli ipuçlarının eksikliği nedeniyle yeterince yapılandırılmamış veya bir birey tarafından kategorize edilmemiş olaylar şeklinde ifade edilebilir. Belirsizlik toleransı, belirsiz durumlarda olumlu cevap verme yeteneğidir. Bu belirsizlik, belirsiz bir ortamda yapılan kararlar

hakkında saha fazla bilgi aramaksızın yüksek bir hoşgörü gösterme anlamına gelir. Belirsizlik toleransı yüksek hoşgörü ile bireylerin yaratıcı ve yeni şeylerin yollarını bulmasına olanak sağlar. Bir durum için yeterli bilgi olmadığında belirsizlik vardır. Yeni bir işe başlanıldığında belirsizlik girişimcilerin, davranışları üzerinde büyük bir etkiye sahiptir. Girişimciler belirsizlikler ve zorluklarla karşılaştıklarında çabalarında ısrarlı olmaları gerekir.

Başarma ihtiyacı duyma: Bireylerin başarılı olması için büyük bir istek içerisinde oldukları ve kendi çabalarıyla hedeflerine ulaşmayı sevdiğini bilinmektedir. Ayrıca, ekonomik kalkınma, ekonomik ilerleme ve işletmelerin büyümesi için kritik öneme sahip olan başarı güdüsü, girişimciliğin en önemli belirleyicilerinden birisidir.

Kontrol odağı: Kontrol odağı, kişinin kendi eylemlerinin ve bu eylemlerin sonuçlarının arasındaki bağlantı gücünü ne şekilde algıladığını yansıtan bir değişkendir. Kontrol odağı, bir kişinin yaşamı hakkındaki algılarını ve yaşamındaki olayları kontrol edip edemeyeceğine olan inancını temsil eder. Ayrıca, şans ya da çevresel faktörler ile kişisel inisiyatif olarak, bireylerin başarı ve başarısızlıklarını algılama derecesini ifade eder.

Risk alma: Risk, insanların yaşamlarında önemli bir yol oynayarak, istenmeyen sonuçlarla karşılaşma olasılığı olup ve bu olasılıkları kullanan sayısal bir şeydir. Risk, arzu edilmeyen bir olay veya etkinin ortaya çıkması olasılığını ifade eder. Risk alma ise, sonuçlarının ne olacağını bilmeden, bilinmeyen bir bölgede ya da bilinmeyen koşullarda karar vermeyi içermektedir. Risk alma yeteneği girişimcilerin önemli bir özelliğidir ve girişimci olanlar, girişimci olmayanlara göre, daha fazla risk almaktadırlar.

Öncü olmak: Girişimci, başkalarını izlemeden yenilikçi düşüncesini gerçekleştirecek iş planlarını oluşturup hızla faaliyete geçer. Bir şeyi gerçekleştirme tutkusuyla eyleme başlar, öne geçer.

Rekabetçi düşünmek: tüketici daima yüksek kaliteyi, düşük fiyatı ve daha fazla seçeneği ister. Bu sebeple girişimci rekabet edebilmek için tüketici odaklı düşünür ve buna uygun çözümler üretir.

1.3. Girişime Başlamak Ve Girişimciliğin Gelişmesi

Girişime başlamak için önce fizibilite araştırması yapılır, girişimle ilgili bir iş planı oluşturulur, bu iş planına göre bir organizasyon yapılır. Girişimi devam ettirip yönetebilmek ise süreci, insanları ve büyümeyi idare edebilmek ve özel durumlar karşısında doğru kararlar verebilmekten geçer. Girişimciliğin devamı ve başarılı yeni girişimler ortaya çıkması için yapılması gereken en önemli şey, girişimciliğin özendirilmesi, girişimcilik ekosisteminin tanıtılması, örnek alınacak girişimci modellerinin, başarı çıtalarının anlatılması ve bu konuda eğitim verilmesi¹². Bu bağlamda girişimlerin içinde bulunduğu aşamaların dörde ayrılması mümkündür¹³:

- Başlangıç aşaması: İşin henüz fikir boyutunda olduğu, girişimcinin iş kurmaya niyetlendiği, iş planını geliştirdiği ve kurucu takımının şekillendiği dönem.
- Erken aşama: Ürünün hazırlandığı, prototipin geliştirildiği, ancak henüz ürünün nihai müşteriye satılmadığı dönem.
- Büyüme aşaması: Ürünün ticari olarak müşterilere satıldığı, girişimin cirosunu arttırmaya hedeflendiği dönem.
- İleri aşama: Girişimin karlı bir bilançosunun olduğu, ürünün artık oturduğu dönem.

Bu aşamalar arasındaki sınırlar sektörden sektöre ve ekonomiden ekonomiye farklılık göstermektedir.

Girişimciliği geliştirmek için yapılan tartışmalarda, gerek ülkemizde gerekse başka ülkelerde, 'Bir Silikon Vadisi' oluşturma hedefinin sıkça ortaya atıldığı görülmektedir. Bu hedefin iki sonucu olabilmektedir: Birinci durumda, Silikon Vadisi'nin yeniden oluşturulmasının imkansız olduğu, dolayısıyla her yerde

¹² Ergen, a.g.e.; Marangoz, 2016 Girişimcilikte Güncel Konular ve Uygulamalar, İstanbul, s.7

¹³ İZKA Girişimcilik Ekosisteminin Geliştirilmesi Stratejisi, a.g.e.; Marangoz, 2016 Girişimcilikte Güncel Konular ve Uygulamalar, İstanbul, s.7

girişimciliğin geliştirilemeyeceği, kamunun sınırlı kaynaklarının başka alanlarda kullanılması gerektiği yaklaşımı öne çıkmaktadır. İkinci durumda ise, büyük yatırımlarla girişimciliği geliştirecek paradigma değişikliği niteliğinde köklü bölgesel dönüşümler gerçekleştirilebileceği yaklaşımı öne çıkarmaktadır. Bu yaklaşıma bir örnek Malezya’da 2004 yılında başlatılan Biyoloji Vadisi projesidir. Yaşam bilimleri girişimcilerini Malezya’ya çekmek için yapılan 8 milyon metrekarelik fiziksel alana sahip teknoparkta açıldığı sene üç girişim faaliyete geçmiştir. ABD’de de teknopark kurulan şehirlerde teknoparklar faaliyete geçtikten sonra girişimcilik faaliyetlerindeki gelişimin, ortalama olarak teknopark olmayan şehirlerden farklı olmadığı tespit edilmiştir¹⁴. Bu nedenle her ortama (il’e, bölgeye vb) her türlü ve aynı girişim desteği verilmemelidir. Gerekli inceleme ve analizler yapıldıktan sonra gerçekçi ve uygulanabilir projeler hayata geçirilip desteklenmelidir. Bu da ancak bir sistem dahilinde olabilir.

1.4.Girişimciliği Etkileyen Faktörler

Bir girişimcide bulunması gereken özellikler geçmiş yıllara göre önemli ölçüde değişmiştir. Bunun en önemli nedeni mal ve hizmet piyasasında yaşanan hızlı gelişmelerdir. Özellikle mevcut ürünlerin fonksiyonları her yıl değişmekte ve hızlı bir inovasyon ve dönüşüm gerçekleşmektedir. Bu durum geçmiş yıllarda ilköğretim mezunu olan girişimcilerin yerini Üniversite mezunu yeni nesil girişimcilerin almasına neden olmuştur.

Bu nedenle bir girişimcide bulunması gereken özellikler değişmiştir;

- Eğitimli
- Analitik düşünce yapısına sahip, özgüvenli ve esnek,
- Dürüst ve güvenilir,
- Risk alabilen piyasa algısı yüksek ve yenilikleri takip eden,
- Fırsatçı,
- Toplumsal algısı yüksek, geniş bir bakış açısı,
- İş takibi konusunda sabırlı ve detayı algılayabilmeli,
- İyimser, kontrollü ve pozitif olmalı,

¹⁴ İZKA Girişimcilik Ekosisteminin Geliştirilmesi Stratejisi, a.g.e.; Marangoz, 2016 Girişimcilikte Güncel Konular ve Uygulamalar, İstanbul, s.7

- Küresel ölçekte yeniliklere açık olmalı
- İşini sevmelidir.

1.5. Girişimciliğin Gelişmesini Etkileyen Faktörler

İşletmenin mevcut faaliyetlerinin daha etkin yürütülebilmesi için dış paydaşlarla yapılan her türlü girişim olarak ifade edilmektedir. Örneğin işletmenin ulusal ve uluslararası yeni pazarlar bulması ve organizasyonlar kurması da girişimcilik olarak ifade edilebilir. Girişimcilik çok sayıda faktörden etkilenebilmektedir. Bunlar;

a) Yatırım Ortamı

İşletmelerin kurulacağı ülkelerdeki yatırım ortamı oldukça önemlidir. Özellikle girişimciler yatırım yapmak istedikleri ülkelerde objektif kriterlerin uygulandığı, güvenli ortamları tercih ederler. Örneğin bazı Afrika, Latin Amerika ve Asya ülkelerine yatırım yapmak kaçınırlar. Bunun en önemli nedenlerinden birisi güvenlik diğeri ise yatırım altyapısının yetersiz olması ve sosyo-ekonomik istikrarın bulunmamasıdır.

b) Uygulanan Teşvik ve Destek Politikaları

Her ülkenin uyguladığı farklı destek uygulamaları ile girişimciler teşvik edilmektedir. Örneğin bazı ülkeler ucuz enerji, altyapı, vergi muafiyetleri vb. programlarla yatırımcıları ülkelerine çekmeye çalışmaktadırlar. Burada temel amaç girişimcilerin desteklenerek ülkelerinde yatırım yapmalarını sağlamak, sosyo-ekonomik gelişme ve istihdam yaratılmasıdır.

c) Girişimcilik Eğitimi

Girişimciliğin gelişmesinde son yıllarda okuma-yazma oranının artması ve toplumun eğitim düzeyinin gelişmesine paralel olarak girişimci sayısı artmaya başlamıştır. Bunun yanında Kalkınma Ajansları, KOSGEB ve diğer kuruluşların desteklediği girişimcilik eğitimleri de girişimci sayısının artmasını pozitif yönde etkilemektedir.

d) Bürokrasi

Bürokrasinin girişimciye yaklaşımı oldukça önemlidir. Girişimcilerin desteklenmesi karşılaştıkları sorunların hızlı ve etkin bir şekilde çözümlenmesi sektörlerin gelişmesine katkı sağlayacaktır. Bu nedenle bürokrasinin işletmelere pozitif yaklaşımı ulusal ve uluslararası girişimci sayısının artmasına ve dolayısıyla ekonomik ve sosyal gelişmenin sağlanmasına katkı sağlayacaktır.

e) **Hukuksal Altyapı**

Yatırım ortamı açısından yasal altyapı güvenilir ve etkin olmalıdır. İşletmelerin karşılaştığı sorunlar yıllarca sürecekt davalarla çözümlenmeye çalışıldığı takdirde girişimciliğin önündeki en büyük engel olacaktır. Bu nedenle hem yasal mevzuat hem de yönetmelikler sorun çözmeye yönelik olmalı ve uluslararası anlaşmalarla uyum

1.6. İç Girişimcilik

İşletme içerisinde çalışanların yapmış olduğu girişimleri ifade etmektedir. Özellikle en alt birimden en üst birime kadar işletme içerisinde bulunanların yapmış oldukları konuyla ilgili faaliyetlerdir.

Çalışanlar tesadüfen proses veya organizasyonlarda verimliliği artıran bir yol veya yöntemi kendiliğinden tespit edebilirler. Bu duruma örnek olarak makine ekipmanları üreten işletmelerde maliyeti düşürücü yöntemlerin geliştirilmesi örnek olarak gösterilebilir.

Ar-Ge departmanlarının üretimin etkinliğini ve verimliliğini artıran çalışmalar yanında ürünün kalitesini ve fonksiyonunu geliştirmek için uzmanlar tarafından yapılan çalışmalar da iç girişimcilik olarak ifade edilmektedir.

2. İŞLETMENİN KURULUŞ ÇALIŞMALARI

Girişimci mal veya hizmet üretmek amacıyla her hangi bir faaliyet için yatırım kararı vermeden önce kurmayı planladığı girişimin karlılığını analiz etmek durumundadır. Bu nedenle öncelikle ekonomik fizibilite yapılarak işletmenin kuruluş aşamaları gerçekleştirilir. İşletmeye yatırılacak sermaye alternatif alanlardan daha fazla gelir getirmelidir. Aksi takdirde daha karlı bir alternatif varken kaynakların daha az gelir getiren bir faaliyete yatırılması anlamına gelir.

2.1. Yatırım Projesi Raporu

a) İşletme Gelirleri ve Giderleri

Yatırım projesi raporu yatırıma ilişkin bazı temel bilgileri vermelidir. Örneğin üretilecek ürüne ilişkin hammaddenin nereden, nasıl, fiyatla temin edileceği büyük önem taşımaktadır. Ayrıca işletmenin sabit yatırım tutarı ve birim ürün maliyeti ne kadardır. Ulusal ve uluslar arası piyasalarda benzer ürün ve hammadde fiyatları ne kadardır. İşletme sabit ve değişken maliyetini karşıladıktan sonra işletme ne kadar brüt ve net kar elde edecektir. Bu soruların cevabı yatırım kararını etkileyen önemli unsurlardır. Ayrıca yatırımcı herhangi bir yatırım yapmadan sermayesini garantili devlet tahvili olarak değerlendirebilir. Her durumda girişimcinin sermayesini maksimum kar getiren faaliyete ayırması beklenir.

Bir işletme ekonomik ömrü boyunca mal veya hizmet üretmek amacıyla yapacağı sabit ve değişken maliyetleri olacaktır. Ayrıca bu giderler karşılığında işletme ürettiği mal ve hizmetlerden gelir ederek üretim maliyetleri dışında kar elde etmektedir. İşletme gelirleri işletme giderlerini karşılayamadığı zaman zarar etmektedir.

Fizibilite etüdü daha çok paranın zaman değerinin dikkate alınarak planlanan işletmenin gelir ve gider tablosu hazırlanmaktadır. Gelir ve giderlerde kullanılacak değerler bugüne indirgenerek çeşitli oranlar hesaplanarak planlanan

işletmenin gelecekte olası karlılığı tahmin edilmeye çalışılır. Eğer girişimci fizibilite etüdünden sonra işletme karlılığını yeterli gördüğü takdirde işletmenin kuruluş kararını vermektedir.

b) Finansman

Yatırım projesi raporunda işletmenin finans kaynakları detaylı bir şekilde yer almalıdır. İşletmenin öz kaynakları ve temin edeceği yabancı sermaye miktarı ve faiz oranları ve vadesi belirtilmelidir. Özellikle kısa vadeli finans kaynaklarından kaçınılması gerekir. İşletme kuruluş aşamasını tamamlayıp üretime geçmeden vadesi gelen borçları olduğu takdirde çeşitli ödeme güçlüğü ve buna bağlı olarak finansman sorunları ortaya çıkabilir. Bunun yanında yabancı sermaye maliyeti alternatif kredi olanakları içerisinde faiz oranı düşük olanı ve işletmeye en uygun vade seçilmelidir.

c) Pazar Etüdü

İşletmenin üreteceği ürünlerin ulusal ve uluslararası düzeyde pazarları, üretim ve tüketim rakamları, bunların ülkelere ve bölgelere göre dağılımları incelenmelidir. Ayrıca üretilen ürünlerin ithalat ve ihracat rakamları ile fiyatları tespit edilmelidir. Bunun yanında ticarete konu olacak bu ürünlere uygulanan gümrük ve fonların miktarı, ticari kısıtlamalar veya vergi avantajları ülkelere göre belirlenmelidir. Ürüne ilişkin uluslararası standartlar ve sertifikalar detaylı bir şekilde belirlenmelidir. Tüketici tercihlerine ilişkin yapılmış Pazar araştırmaları veya raporlar varsa bunlar incelenerek yatırım projesi raporuna eklenmelidir.

d) Lojistik

Üretimde kullanılacak hammadde ve malzemelerin taşıma maliyetleri yanında üretilen ürünün dağıtımını ve pazara ulaştırılması için yapılacak harcamalar dikkate alınmalıdır. İşletmenin tüm üretim faaliyetleri verimlilik ilkelerine uygun olsa bile lojistik maliyetleri yüksek olduğu takdirde işletmenin karlılığı önemli ölçüde azalmaktadır. Bu nedenle işletme karlılığının artırılması lojistik avantajı olan bölgelerin kuruluş yeri olarak seçilmesi açısından önemlidir. Burada üretilen ürünün niteliği de önemlidir.

Aynı sektörde faaliyet gösteren işletmeler üretimde benzer verimlilik uygulamaları yaptıklarından birbirlerine karşı maliyet avantajı çok sınırlı kalmaktadır. Ancak lojistik avantajı ile maliyeti düşüren işletmeler piyasa tutunmaları ve rekabet üstünlükleri daha fazla olmaktadır. Bu nedenle lojistik maliyetleri işletmeler açısından bir diğer verimlilik kaynağı olarak değerlendirilmelidir.

e) Altyapı

İşletmenin kurulacağı bölgenin su ve kanalizasyon sistemi, elektrik şebekesi ve ulaşım durumu vb. kısaca altyapı olarak tarif edilebilir. Bunun yanında işletme çalışanlarının barınacağı konutlar, sosyal tesisler, çocukları için okul ve spor alanları aynı şekilde değerlendirilmektedir. Bunun dışında işletmenin bulunduğu bölgenin sosyo-ekonomik ve kültürel yapısı işletme için önemli olmaktadır.

Son yıllarda il ve ilçelerde sayıları hızla artan Organize Sanayi Bölgeleri girişimcilere her türlü altyapısı mevcut olan işletme alanları tahsis etmektedir. Bunun dışında vergi avantajları da içeren Serbest Bölgeler bulunmaktadır. Ayrıca Ar-Ge çalışmalarının yapıldığı Üniversiteler tarafından kurulan TEKNOPARK ve Teknoloji Merkezleri (TEKMER) bulunmaktadır. Girişimciler tarafından bu bölgelerde yapılacak yatırımlar çeşitli altyapı hizmetleri yanında bazı vergi avantajları ve fırsatları da sunmaktadır. Özellikle OSB ve Serbest Bölgeler önemli altyapı avantajı sundukları için bürokratik işlemlerde her zaman daha kolay çözümlenmektedir.

f) Teşvik ve Vergi Avantajları

Toplumun ihtiyaçlarına göre şekillenen teşvik sistemi; bazı sektörlerde ülkenin ihtiyaç duyduğu ürünlerin iç piyasadan karşılanması amacıyla girişimcilere maliyet avantajı sağlayarak sektöre yönelmesini sağlamaktadır. Vergi avantajları ise Kalkınmada Öncelikli Kalkınmada Öncelikli Yörelere dikkate alınarak az gelişmiş illerden gelişmiş illere doğru sıralanarak vergi avantajları getirmektedir. Girişimciler bu vergi avantajını dikkate alarak yatırımlarını daha az gelişmiş bölgelere kaydırabilmektedir. Burada lojistik maliyeti tekrar önem kazanmaktadır. Pazara veya hammaddeye uzaklıktan dolayı yapılacak lojistik maliyeti vergi ve teşviklerin getirisinden fazla olmamalıdır.

g) Mali Değerlendirme

İşletme analizi yapılarak işletmenin gelecekte elde edeceği gelirler indirgenerek çeşitli oranlar dikkate alınmalıdır. Bu oranlar; Brüt Kar, Net Kar, Net Bugünkü Değer, Maliyet Kar Oranı, Rantabilite, İç Karlılık Oranıdır.

h) Kapasite Seçimi

İşletmenin kuruluşu aşamasında planlanması gereken en önemli faktörlerden biriside kapasite seçimidir. İşletme ne kadar hammadde işleyecek, ne üretecek, seçilen teknoloji ve sistemler ne kadar bir üretime sahip olmalıdır. Bunların cevabı işletmeyi planlayan uzman ekibin hesaplayarak karar vermesi gereken sorulardır. İşletme kapasitesi çok düşük seçilmez ise ölçek ekonomisinin avantajlarından yararlanılamayacaktır. Ancak kaynaklar sınırlı iken kapasite çok büyük tutulduğu takdirde işletmenin sabit masrafları buna bağlı olarak yüksek olacaktır. İşletmenin ekonomik gücü ve piyasa koşulları dikkate alınarak optimum kapasite seçilmelidir.

i) Sosyo-Ekonomik Yapı

İşletmelerin kuruluş yeri kararı verilirken işletme çalışanlarının temin edilebileceği sosyal yapı dikkate alınmalıdır. Çalışanların ihtiyaç duydukları sosyal ortamlar dikkate alınmalıdır. Ayrıca nitelikli personel bulma ihtimalinin olduğu yerlerde yatırım yapmak her zaman daha avantajlıdır.

2.2.Sosyal Etki Değerlemesi

Planlanan büyük ölçekli yatırımların gerçekleştirileceği alanlarda yapabileceği olası sosyal etkilerin önceden tahmin edilmesidir. Örneğin otoban yapılma, petrol boru hatları, yükleme boşaltma alanları ve rafineri gibi faaliyetler gerçekleştiği alanlara çok büyük sosyal etkiler yapabilmektedir. Bu alanlarda çeşitli nüfus hareketleri yanında ekonomik gelişmeler de yaşanabilmektedir. Bu alanlarda girişimci sayısının artmasına bağlı olarak işletme sayısı da artış trendi

göstermektedir. Bakü-Ceyhan petrol boru hattı sosyal etki değerlemesinin yapıldığı büyük ölçekli faaliyetlere örnek olarak verilebilir.

Sosyal Etki Değerlemesi gelecek yıllarda büyük ölçekli yatırımlar yanında işletmeler düzeyinde de hazırlanabilir. Örneğin herhangi bir bölgeye yapılacak çimento fabrikasının şüphesiz çevresel etkileri olacaktır. Ancak bunun yanında sosyal etkileri de olacaktır. Fabrikanın yapılacağı alan çevresinde nüfus artışı olacak buna bağlı olarak yerleşim ve altyapı sorunları ortaya çıkacaktır. Ayrıca eğitim, ulaşım, haberleşme ve diğer toplumsal ve bireysel ihtiyaçlar artacaktır.

2.3.Çevresel Etki Değerlemesi

Çevresel Etki Değerlemesi; sosyal veya ekonomik fayda sağlamak amacıyla planlanan faaliyetlerin çevre boyutunda yapacağı etkilerin sınıflandırılarak rapor haline getirilmesidir. Ayrıca planlanan faaliyetin çevre kalitesi üzerine olası bir etkisi olacağı varsayımı durumunda bu etkinin önlenmesinde izlenebilecek yol ve yöntemlerin açıklanmasıdır.

Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED) 1993 yılından beri Türkiye’de yürürlükte olan bir uygulamadır. Burada küçük ölçekli işletmeler ile çevresel riskleri daha düşük olan bazı sektörlerde ÖNÇED uygulanmaktadır. Ancak büyük ölçekli ve çevresel açıdan risk oluşturabilecek sektörlerde ÇED raporu istenmektedir. ÇED raporu uygulaması yeni kurulacak işletmelerin gelecekte çevreye yapabilecekleri negatif etkilerin önceden tespit edilmesi ve giderilmesinde izlenecek yol ve yöntemleri vaat eden bir sözleşme olarak da değerlendirilmelidir. Bu rapor sözleşmesinde işletme çevresel etkilerin önlenmesi veya giderilmesi konusunda verdiği sözleri yerine getireceğini beyan etmektedir.

Girişimci işletmenin kuruluş yeri seçiminde ekonomik ve sosyal faktörleri dikkate alırken çevresel koşullarında dikkate almalıdır. Örneğin arkeolojik veya askeri açıdan önemli bir bölge ise burada inşaat yapmak mümkün olmayabilir. Ayrıca endemik bitki ve hayvan türlerin yaşadığı alanlar, gen havuzları, Tabiatı Koruma Alanları veya Milli Park içinde Çevresel Etki Değerleme raporu hazırlansa bile “çevresel etkileri önemsizdir” belgesi alamaz. Bu nedenle kuruluş yeri seçiminde çevresel ve tarihi dokular dikkate alınarak I. sınıf tarım arazisi olmayan yerler

kuruluş yeri olarak belirlendiği takdirde çevresel etki değerlendirme raporunun “çevresel etkileri önemsizdir” belgesi alma olasılığı artar. Aksi takdirde çevresel açıdan risk oluşturabileceği gerekçesiyle faaliyet yeri olarak seçilen yerde inşaat işlemlerine başlanamaz. Bu durum emek, zaman ve maliyete neden olacağı için mutlaka dikkate alınmalıdır.

2.4.Yatırım Kararı

Herhangi bir faaliyetin karlı olup olmadığı yatırım kararının ilk aşamasıdır. Ancak yatırımın karlı olması sadece yeterli olmayıp kaynakların(sermayenin) alternatif kullanım alanlarından en karlı olana tahsis edilmiş olması oldukça önemlidir. Burada fırsat maliyeti önem kazanmaktadır.

Yatırım kararının verilmesiyle birlikte kuruluş yeri seçimi öne çıkmaktadır. İşletmenin kurulacağı alanın lojistik maliyeti, sosyo-ekonomik yapısı, tarım alanı, koruma alanı, askeri alan veya arkeolojik açıdan korunan alan olmaması gerekir. Bu nedenle yapılacak yatırımların ekonomik fizibilitesi uygun olmasına rağmen yönetmelik gereği Çevresel Etki Değerlendirme Raporu ve Sosyal Etki Analizi yapılabilir. Ancak işletmenin kurulacağı alan herhangi bir Organize Sanayi Bölgesi içerisinde ise altyapısının hazır olmasından dolayı önemli fırsatlar sunmaktadır. Ayrıca kuruluş aşamasında ve işleyiş aşamasında her türlü izin ve belge alımı OSB dışındaki işletmelere göre daha avantajlıdır.

Yatırım kararı çok sayıda faktörden etkilenmekle birlikte özellikle teşvik sistemi oldukça önem kazanmaktadır. Teşvik, vergi avantajları, enerji maliyetleri ve arsa tahsisi gibi konular yatırımcının birim maliyetlerini doğrudan etkileyebileceği için yatırım kararlarını ve kuruluş yeri seçimini etkileyen önemli bir unsur olarak karşımıza çıkmaktadır. Yatırım kararı hazırlana proje verilerine bağlı olup projede elde edilmesi öngörülen gelirin en iyi alternatif yatırımdan daha fazla gelir getirmesine bağlıdır.

3. GİRİŞİMCİLERE DESTEK SAĞLAYAN KURULUŞLAR

İzmir İktisat Kongresinde alınan kararlardan sonra ülkemizde karma ekonomik sistem tercih edilerek kamu ve özel sektör yatırımlarının birlikte geliştirilmesi hedeflenmiştir. Özel sektörün kaynaklarının yetersiz olduğu alanlarda kamu yatırımları desteklenmiştir. Çeşitli dönemlerde özel sektör yatırımlarına finansman desteği de sağlanarak büyüme hedefleri ve ülke ihtiyaçları karşılanmaya çalışılmıştır. Ayrıca yatırımlara bağlı olarak sağlanan üretim artışları beraberinde istihdam yaratarak işsizlik sorununun çözümüne katkı sağlamıştır.

Bazı kurum ve kuruluşlar firmalara AR-GE ve proje desteği sağlamaktadır. Özellikle TÜBİTAK, DPT, KOSGEB ve diğer kuruluşlar araştırma ve geliştirme faaliyetlerini desteklemektedir. Örneğin TÜBİTAK patent başvuruları için yapılan harcamaları başvuru sahibi adına karşılamaktadır, KOSGEB girişimcilik eğitimi alanlara hibe ve girişim başına faizsiz kredi desteği sağlamaktadır.

Dünya bankası ülkenin gelişimi açısından Türkiye'nin ihtiyaç duyduğu konularda çeşitli dönemlerde maddi destekler vermektedir. Sağlanan bu destekler yatırımların ve organizasyonların finansmanında kullanılmaktadır. Dünya Bankası farklı ülkelerde ihtiyaç durumlarına göre kredi desteği ve hibe yardımlar sağlamaktadır. İhtiyaçların belirlenmesinde ülkelerin önceliği gelişmişlik kriterine göre farklılık göstermektedir. Örneğin Afrika ülkelerinin geri kalmış susuz bölgelerinde sulama altyapısına ihtiyaç duyulurken herhangi bir AB ülkesinde ulaşım ve altyapı projeleri daha fazla ön planda yer alabilmektedir.

3.1.Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı

KOSGEB, 18 Kasım 2005 tarih ve 25997 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 2005/9617 sayılı Bakanlar Kurulu kararı ile yürürlüğe giren "Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin Tanımı, Nitelikleri ve Sınıflandırılması Hakkında

Yönetmelik" gereği; KOBİ: 250 kişiden az yıllık çalışan istihdam eden ve yıllık net satış hasılatı ya da mali bilançosu 25.000.000-TL'yi (Yirmibeş Milyon Türk Lirası'nı) aşmayan ve KOBİ Tanımı Yönetmeliğinde mikro işletme, küçük işletme ve orta büyüklükteki işletme olarak sınıflandırılan ekonomik birimdir. T.C.Sanayi ve Ticaret Bakanlığı Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı (KOSGEB) 1990 yılında 3624 Sayılı Kanun ile İmalat Sanayi İşletmelerinin ekonomideki yerlerinin geliştirilmesi amacıyla kurulmuş bir kamu kuruluşudur. KOSGEB'in 1990-2009 yılları arasında imalat sanayi KOBİ'lerine yönelik yapmış olduğu çalışmalar takdirle karşılanmış ve 2009 yılında imalat sanayi dışında yer alan sektörlerdeki KOBİ'lerin de geliştirilmesi görevi KOSGEB'e verilmiştir¹⁵

KOSGEB; ülkenin ekonomik gelişmesinin nitelikli, rekabetçi ve etkin işletmelerle gerçekleşeceğini dikkate alarak işletmeleri proje bazında desteklemektedir. Bunların bir kısmı bağış niteliğinde geri ödemesiz olup geri kalanı ise işletme sahibi tarafından karşılanmaktadır.

Böylece işletme ile ilgili çeşitli projelerin gerçekleştirilmesinde girişimci ile birlikte maliyetin bir bölümü kurum tarafından karşılanmaktadır.

Girişimcilik destek programı, ülkede girişimciliğin desteklenmesi, girişimciliğin yaygınlaştırılması ve başarılı işletmelerin kurulması amaçları doğrultusunda desteklerini gerçekleştirmektedir. Programdan, küçük ve orta ölçekli işletmeler (31/12/2017'e kadar), girişimciler ve işletici kuruluşlar (İş Geliştirme Merkezi'ni yönetmek üzere kurulan tüzel kişilik) yararlanabilmektedir. Programın kapsamında dört destek modeli yer almaktadır¹⁶

- Uygulamalı Girişimcilik Eğitimi,
- Yeni Girişimci Desteği,
- İş Geliştirme Merkezi (İŞGEM) Desteği
- İş Planı Ödülü

Uygulamalı Girişimcilik Eğitimi

¹⁵ www.kosgeb.gov.tr, 2012

¹⁶ www.kosgeb.gov.tr, Erişim Tarihi: 20.06.2016

Girişimciliğin desteklenmesi amacıyla uygulamalı girişimcilik eğitimi verilmektedir. Özellikle yeni iş kurmak isteyen girişimciler bu eğitim programlarından yararlanarak temel girişimcilik eğitimi alarak kuracakları yeni işyerinde başarılı olmalarını sağlayacak pratik bilgiler edinmektedirler. Farklı kurumlar tarafından düzenlenen planlı girişimcilik eğitim programları:

- KOSGEB birimleri tarafından düzenlenen,
- Ulusal veya uluslararası projeler kapsamında, KOSGEB tarafından yürütülen,
- KOSGEB ile işbirliği içerisinde çeşitli kurum ve kuruluşlar tarafından düzenlenen eğitimler,
- Üniversiteler tarafından örgün eğitim kapsamında verilen girişimcilik dersleridir.

Yeni Girişimcilere Verilen Desteklerin Koşulları

- Uygulamalı Girişimcilik Eğitimi'ni,
- KOSGEB Genç Girişimci Geliştirme Programı'nı,
- Küçük Ölçekli İşletme Kurma Danışmanlığı Desteği (KÖİDD) Programı'nı tamamlayarak eğitime veya programa katıldığını belgeleyen ve işletmesini kuran girişimciler,
- İş Geliştirme Merkezi (İŞGEM)'de yer alan işletmeler yararlanabilir. KOBİ'lere işletme geliştirme koçluğu, destek ağlarına ulaşım, finans kaynaklarına erişim imkânı, uygun koşullarda iş yeri mekânı, ortak ofis ekipmanı ve hizmetleri sunmak amacıyla kurulacak bir İŞGEM'in, kuruluş ve işletme giderlerine destek sağlanmaktadır¹⁷ (www.kosgeb.gov.tr, 2012)

KOSGEB tarafından her yıl örgün eğitimde girişimcilik dersi almış öğrenciler arasından İş Planı Ödülü yarışması düzenlenmektedir. Bu öğrenciler arasından dereceye girenlerin projesi desteklenmektedir.

İş Geliştirme Merkezi (İŞGEM) Desteği

KOBİ'lere işletme geliştirme koçluğu, destek ağlarına ulaşım, finans kaynaklarına erişim imkânı, uygun koşullarda iş yeri mekânı, ortak ofis ekipmanı ve

ofis hizmetleri sunmak amacıyla kurulacak bir İŞGEM'in, kuruluş ve işletme giderlerine destek sağlanmaktadır. Bu destek programından belediyeler, yükseköğretim kurumları, özel idareler, meslek kuruluşları ve inkübatörler yararlanabilmektedir¹⁷.

İş Planı Ödülü

Yüksek Öğretim Kurumları tarafından örgün eğitim kapsamında verilen “Girişimcilik” dersini alan öğrenciler arasında düzenlenen ve girişimciliği özendirme amacıyla yapılan ödüllü girişimcilik yarışmasıdır. Ödül kapsamına girebilmek için adayların ilk üç dereceye girmiş olmaları ve hazırladıkları iş planlarını en fazla 24 ay içerisinde uygulamaya geçirmiş olmaları gerekmektedir¹⁸

3.2.TÜBİTAK

Girişimciler bireysel veya kurumsal olarak, TÜBİTAK'tan yeni ürün geliştirme, inovasyon ve Ar-Ge projeleri için destek programlarından yararlanabilir. İşletmeler planladıkları faaliyetleri proje haline getirerek başvuru dönemlerinde tek başlarına veya üniversitelerle ortak olarak başvuru yapabilmektedirler.

Girişimciler planladıkları faaliyetlere ilişkin olarak farklı destek programları bulunmakla birlikte kurum öncelikli alan tercihi de yapabilmektedir. Bu nedenle TÜBİTAK'ın proje çeşitleri, alanlar ve başvuru koşulları ve tarihleri yakından izlenerek desteklerden yararlanmak için müracaat edilir. TÜBİTAK destekleme kriterlerine uygun bulduğu projelere destek sağlamaktadır.

3.3.T.C. Ekonomi Bakanlığı ve Dış Ticaret Müsteşarlığı

Ülke ekonomisinin kalkınması ve özellikle Türk özel sektör firmalarının daha rekabetçi bir yapıya kavuşmaları kapsamında Ekonomi Bakanlığı bünyesinde aşağıda yer alan konularda çeşitli destekler sağlanmaktadır. Destekler genel olarak istihdam, tanıtım (fuar katılım, marka ve tanıtım) ve Ar-ge konularında yoğunlaşmaktadır. Destek programları Dış Ticaret Müsteşarlığı ile birlikte gerçekleştirilmektedir. Ekonomi Bakanlığı ve DTM tarafından verilen destekler:

¹⁷ www.kosgeb.gov.tr, 2012

¹⁸ www.kosgeb.gov.tr, Erişim Tarihi: 20.06.2016

- 95/7 Sayılı Uluslararası Nitelikteki Yurt İçi İhtisas Fuarlarının Desteklenmesi
- 97/5 Sayılı Çevre Maliyetlerinin Desteklenmesi
- 98/10 Sayılı Araştırma-Geliştirme (AR-GE) Yardımı
- 2000/1 İstihdam Yardımı
- 2009/5 Sayılı Yurt Dışında Gerçekleştirilen Fuar Katılımlarının Desteklenmesi
- 2010/6 Sayılı Yurt Dışı Birim, Marka ve Tanıtım Faaliyetlerinin Desteklenme
- 2006/4 Sayılı Türk Ürünlerinin Yurtdışında Markalaşması, Türk Malı İmajının Yerleştirilmesi ve TURQUALITY®'nin Desteklenme
- 2011/1 Sayılı Pazar Araştırması ve Pazara Giriş Desteği
- 2010/8 Sayılı Uluslararası Rekabetçiliğin Geliştirilmesinin Desteklenmesi
- 2008/2 Sayılı Tasarım Desteği
- 2012/3 Sayılı Teknik Müşavirlik Hizmetlerine Sağlanacak Devlet Yardımları
- 2010/10 Tarımsal Ürünlerde İhracat İadesi Yardımları
- Özel Statülü Şirketler
- 2012/4 Döviz Kazandırıcı Hizmet Ticaretinin Desteklenmesi¹⁹

3.4. Dünya Bankası

3.4.1. Kobi'ler İçin Finansmana Erişim Projesi-İ

Projenin amacı, üretim faaliyetlerinin ve istihdamın artırılmasına yönelik olarak Türkiye'deki KOBİ'lerin orta ve uzun vadeli finansmana erişimini genişletmek ve derinleştirmektir. Proje aynı zamanda halihazırda yetersiz hizmet verilen bölgelere kredi sağlanmasına yardımcı olacak ve böylelikle bu bölgelerin geri kalmasını önleyerek daha az gelişmiş ve daha fazla gelişmiş bölgelerdeki kredi ve üretim uçurumunun genişlemesini engelleyecektir.

¹⁹ <http://www.ekonomi.gov.tr>, 2012

Proje, KOBİ'lere ikraz edilmek üzere üç katılımcı borçluya üç ayrı kredi hattı sağlamaktadır: (i) Türkiye Kalkınma Bankası aracılığıyla özel perakende bankalar/leasing şirketleri tarafından KOBİ'lere kullanılacak olan 100 milyon ABD\$ tutarında bir toptan kredi hattı ; (ii) Ziraat Bankası tarafından perakende banka olarak doğrudan KOBİ'lere kullanılacak olan 200 milyon ABD\$ tutarında bir kredi hattı; ve (iii) Vakıf Bank tarafından perakende banka olarak doğrudan KOBİ'lere kullanılacak olan 200 milyon ABD\$ tutarında bir kredi hattı²⁰.

3.4.2. Özel Sektör Yenilenebilir Enerji ve Enerji Verimliliği Projesi

Projenin amacı özel sektör mülkiyetindeki ve işletmesindeki yerli yenilenebilir kaynaklara dayalı enerji üretimini arttırmaya, enerji verimliliğini arttırmaya ve bu şekilde sera gazı emisyonlarını azaltmaya yardımcı olmaktır.

Proje, enerji verimliliği ile ilgili alt projeleri finanse etmektedir ve yenilenebilir enerji teknolojilerini ve enerji verimliliğini destekleyen Temiz Teknoloji Fonu'ndan imtiyazlı finansman da içermektedir. Proje Eylül 2011'de yeniden yapılandırılarak çevresel koruma önlemleri kapsamı, bir nehir üzerinde inşa edilen çoklu hidroelektrik santral projelerinin kümülatif çevresel etkisinin değerlendirilmesini de içerecek şekilde genişletilmiştir.

Ayrıca, projenin fon tahsisi, ileri yenilenebilir enerji teknolojileri ve enerji verimliliği yatırımları üzerinde daha fazla odaklanılmasını teşvik etmek için yeniden düzenlenmiştir. Yeniden yapılandırma sonrasında 500 milyon ABD\$ tutarında bir ek finansman 22 Kasım 2011 tarihinde onaylanmıştır²¹.

3.5.Devlet Planlama Teşkilatı Destekleri (DPT)

Araştırma altyapısı destekleri ile ülkesel ve bölgesel önceliklerle kamu ve özel sektörün ihtiyaçlarını göz önüne alan, temel ve uygulamalı çok disiplinli araştırma faaliyetlerini yürütecek, nitelikli araştırmacıların birarada çalışabilecekleri

²⁰ web.worldbank.org

²¹ web.worldbank.org

ortamı oluşturacak ve araştırma sonuçlarının etkin bir şekilde paylaşımını sağlayacak;

- Üniversite rektörlükleri ya da kurum idarelerinin sahipliği ve yönetiminde,
- Üniversite ve kurumların geleceğe yönelik stratejik planları ve araştırma ve insan gücü kapasitesi ile uyumlu,
- İşletme modeli ve sürdürülebilirliği hazırlanan yapılabirlik çalışması ile gösterilmiş,
- Diğer araştırma kurumları ile üniversitelerin kullanımına açık olduğu taahhüt altına alınmış altyapı projeleri desteklenecektir.

Bahse konu desteklerin yanında özel sektör–üniversite işbirliğini güçlendirmek ve üniversitelerde üretilen bilginin ticarileşmesini sağlamak amacıyla Sanayi ve Ticaret Bakanlığı tarafından yürütülen Sanayi Tezleri (SANTEZ), enerji politikalarına, arz güvenliğine, yerli enerji teknolojileri ve endüstrisine hizmet edecek projeleri destekleme amacıyla Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı tarafından yürütülen Enerji Sektörü Araştırma-Geliştirme Projeleri Destekleme Programı (EN-AR) gibi kamu kurumlarının çalışma alanlarındaki gelişmeleri yönlendirmek için özel sektör, araştırma kurum ve kuruluşları ile üniversitelerin Ar-Ge projelerini desteklemelerini teminen program bazlı destekler verilmektedir.

4. EKOSİSTEM VE GİRİŞİMCİLİK EKOSİSTEMİ

Yeryüzündeki farklı ekosistemler, sadece bitki, hayvan ve insanların değil; tüm canlı ve cansızların birbirleri ile etkileşimde olduğu, yaşamsal döngülerin farklı sistemlerin tamamlayıcıları gibi hareket ettiği döngülerdir. Suyun, ormanların, hayvanların, besinlerin ve canlı her türün kendi çevresiyle girdiği ilişkilerin toplamı, canlıların yaşadıkları ekosistemleri oluşturur. Bir ekosistem oyuncusunun kendi döngüsünden çıkartılıp başka bir döngüye yerleştirildiğinde, çoğu zaman hayatta kalamadığı veya hayat kalitesinin düştüğü gözlenmiştir²². Daha özet bir anlatımla kaynaklar “Ekosistem²³” i şöyle tanımlıyor:

Ekosistem, belirli bir alanda bulunan canlılar ile bunları saran cansız çevrelerin karşılıklı ilişkileri ile meydana gelen ve süreklilik arz eden ekolojik sistemlere denir. Ekosistem aynı zamanda bir besin ağı ile şekillenmektedir. Ekosistem, küresel ölçekte bir düzeni ifade etmekle beraber yerel ve korunaklı bir sistemin varlığına da atıfta bulunabilir... Ekosistem yaklaşımı, bireysel organizmalar ya da topluluklardan çok tüm alanın işlevlerinin nasıl olduğuyla ilgilenir. Bir alandaki organizmalar ve cansız çevreleriyle olan ilişkilerine bakar... Ekosistemlerde yaşam, enerji akışı ve besin döngüleriyle sürer. Açık bir sistem olan ekosistemde, enerji ve besin giriş-çıkışı süreklidir.

Son yıllarda online-offline oluşan toplumların ve etkileşen oyuncuların artmasıyla, yeni ekosistemler oluşmakta veya mevcut ekosistemlerin doğası değişmektedir. Hakkında makaleler, raporlar yazılan ve gittikçe popülerleşen ekosistemlerden biri de, “Girişimcilik Ekosistemi” dir. Girişimcinin yaşam döngüsünde de zaman içerisinde onu besleyen, koruyan, geliştiren bir sistem

²² Özkaşıkçı, I. (2013); Dijital Çağda Girişimcilik Ekosistemi, İstanbul, s.107

²³ <https://tr.wikipedia.org/wiki/Ekosistem>, E. Tarihi 28.06.2016

oluşturmuştur ve her ekosistemde olduğu gibi, girişimci bu sistem içerisinde daha sağlıklı ve verimli bir hayat sürer²⁴.

Farklı sektöre ve endüstrilerde yüzyıllar içerisinde oluşmuş ekosistemlerin de evrildiği ve oyuncuların form değiştirdiği görülebilir. Yıllar boyunca üretici mutlak patron olurken, onun kurallarına göre hayat şekillenmiş, tüketicilerin kendilerine sunulan şekil ve fiyatta söz hakkı olmamıştır. Tek renk, tek model ürünler, tartışmasız rakamlara piyasalara sunulmuş, kendine alıcı bulmuştur. Zamanla, piyasadaki oyuncu sayısının artması, rakabetin kızışması, bilgi kaynaklarının çoğalması ve serbest piyasa koşullarının olgunlaşması ile bu durum değişmiş; sistem tamamen müşteri lehine dönmese de, ona da söz hakkı verir şekle girmiştir²⁵.

Söz konusu “dengeleme” süreci teknolojik gelişmelerin ateşlemesiyle hayatın farklı alanlarına yayılarak, tahtirevallideki her iki ucu benzer düzeylere getirmiştir. İnternet ile ibreler tüketici lehine doğru dönmüş, zamanında ağzını açamayan tüketici, bazı alanlarda mutlak yönetici haline gelmiştir. Güç dengelerinin değişmesi, bazı ekosistemlerin zaman içinde evrilmesi ve zamana uyum sağlaması demektir. Hiçbir şeyin sabit olmadığı ve gelişimle beslenen iş dünyasında, sürekli evrim içerisinde olan ekosistemlerin parçası olacak şirketler, rekabet avantajlarını doğru belirlemeli; büyük balıklarsa ölçeklerini, küçük balıklarsa çevikliklerini kullanarak değişimin bir parçası olmalıdır²⁶.

Girişimciliğin doğduğu, yeşerdiği ve geliştiği merkezlerde; girişimciliğin ortada olduğu ve etrafında farklı özellikteki kurumlarla etkileşimi sağlayan bir çevre gelişmiştir. Bu çerçevede aynı diğer ekosistemlerde olduğu gibi belirli bir düzen ve denge ile girişimci ve diğer paydaşların etkileşimini düzenler. Girişimcilikte yüzyıllar içerisinde kendi düzenini belirlemiş, korunaklı bir yapı oluşturmuş ve farklı çevrelerle sürekli bir ilişki sağlamıştır. Bu bağlamda girişimcilik ekosistemi; bireyler, kurum ve kuruluşların oluşturduğu, bulunduğu coğrafyanın ihtiyaçlarına göre kendi

²⁴ Özkaşıkçı, I. (2013); Dijital Çağda Girişimcilik Ekosistemi, İstanbul, s.109

²⁵ Özkaşıkçı, I. (2013); Dijital Çağda Girişimcilik Ekosistemleri, İstanbul, s.109

²⁶ Özkaşıkçı, I. (2013); Dijital Çağda Girişimcilik Ekosistemi, İstanbul, s.109

kendine evrilmiş, çoğu zaman devlet kaynakları ile desteklenen, girişimcileri yönlendiren ve onların üretimine katkıda bulunan bir sistemdir²⁷.

Son 20 yılda dünya ticaretinden giderek daha fazla pay alan küresel değer zincirleri, önümüzdeki dönemlerde de güçlenmeye devam edecektir. Değer zincirlerinin küreselleşmesi ihtisaslaşmış yerel katkının önemi arttırmış; ürünler ve hizmetlerin üretimi giderek artan bir şekilde rekabetçi belgelere kaymaya başlamıştır. Küresel değer zincirleriyle bütünleşebilme kabiliyeti, ilgili ulusal çerçeve koşullarının etkinliğine ek olarak, bölgesel yeteneklerin (yenilik, uluslararasılaşma vb.) varlığına ve ne derece etkin kullanılabildiğine bağlı olarak güçlenecek veya zayıflayacaktır. Dolayısıyla; bölgesel yenilik sistemleri, kümelenme vb. yerel ekonomi unsurları, düzenleyici çerçeve koşulları, finansa erişim gibi ulusal ekonomi unsurları üzerinde çarpan etkisi oluşturarak, girişimcilik ekosisteminin performansına tesir edecektir. Girişimcilik politika alanının etkin bir şekilde yönetilebilmesi için merkezi aktörler arasında rol paylaşımına ek olarak, ulusal ve bölgesel/yerel aktörler arasındaki etkileşim ve tamamlayıcılığın da önemi artacaktır²⁸. Böylece girişimcilik ekosistemi daha etkin hale gelecektir.

4.1.Girişimcilik Ekosisteminin Temel Unsurları

Girişimcini hayatında her kurum ve kuruluşun bir yeri ve zamanı vardır. Farklı kanallardan, girişimin hayatı boyunca farklı faydalar sağlanacaktır ve bu akışın sürekli olması, içinde bulunan ekosistemin yerleşikliğine bağlıdır. İlkel sistemlerde güçlü kurumun inisiyatif olarak bir altyapı oluşturması önemlidir. Örneğin; henüz gelişmemiş ekonomilerde devletin rolü, serbest piyasa kendini döndürecek hale gelene kadar ağırdır ve gelişimin lokomotif, bir düzeye ulaşana kadar kurumlarıdır. Kendi ayakları üzerinde durabilen ekonomiler zaman içerisinde merkezi yönetimden uzaklaşarak, özelleşerek, özel sektöre devredilir. Girişimcilik ekosistemleri için de durum benzerdir. Sistem kendini döndürebilir, yeterli ölçeği yaratabilir ve ayakları üzerinde durarak özel sektöre katkı sağlayabilir hale gelene

²⁷ Özkaşıkçı, I. (2013); Marangoz, 2016 Girişimcilikte Güncel Konular ve Uygulamalar, İstanbul, s.9

²⁸ Onuncu Kalkınma Planı (2014-2018); Marangoz, 2016 Girişimcilikte Güncel Konular ve Uygulamalar, İstanbul, s.10

kadar, devletin görevi büyüktür²⁹. Bu durumda kamu kurumları aynı zamanda girişimlere kaynak aktarımı, eğitim ve diğer paydaşlarla bağlantı sağlama imkanı da tanır. Bu bağlamda kamunun girişimcilik ekosisteminde oynayabileceği iki önemli rol bulunmaktadır³⁰.

İlki; Kamunun toplayıcı gücünü kullanarak paydaşları bir araya getirme rolüdür.

İkincisi; Ekosistemi tetiklemek için bazı noktalarda süreli ve sınırlı programlarla diğer oyuncuları harekete geçirebilmek adına verilecek melek yatırımcı vergi muafiyetleri ya da kuluçka programları gibi desteklerdir.

Girişimcilik ekosisteminin paydaşları çoğu zaman girişimci bireylerin yanı sıra devletler, özel sektör, okullar, yatırımcılar, bankacılar, iş sahipleri, sosyal liderler, araştırma geliştirme merkezleri, uluslararası örgütler, öğrenciler, üniversiteler, sivil toplum kuruluşları ve avukatlar gibi farklı iş kollarından çok farklı kişi ve kuruluştan oluşmaktadır. Girişimcilik ekosisteminin oluşturduğu bu unsurlar aşağıda Tablo 1’de özetlenmektedir.

Tablo 1: Girişimcilik Ekosisteminin Unsurları

Düzenleyici Çerçeve	Pazar Koşulları	Finansa Erişim
*İdari yük (iş kurma/büyütme), *İcra ve iflas mevzuatı, *Sağlık ve çevre mevzuatı, *Ürün ve iş piyasaları mevzuatı, *Adalet sistemi, Vergi sistemi, *Sosyal güvenlik mevzuatı	*Rekabet Mevzuatı, *Dış pazarlara erişim, *İç pazara erişim, *Kamu ihaleleri, *Kamunun rolü, *Pazarın kalitesi	*Kredi piyasaları, *Özel sermaye, *Girişim sermayesi, *Yatırım melekleri, *Sermaye piyasaları
Bilginin Oluşumu ve Yayılımı	Girişimcilik Kabiliyetleri	Kültür

²⁹ Özkaşıkçı, I. (2013); Dijital Çağda Girişimcilik Ekosistemi, İstanbul, s.110-111

³⁰ İZKA Girişimcilik Ekosisteminin Geliştirilmesi Stratejisi, a.g.e.; Marangoz, 2016 Girişimcilikte Güncel Konular ve Uygulamalar, İstanbul, s.10

*Ar-Ge yatırımları, *Üniversite-sanayi işbirliği, *Firmalar arası işbirlikleri, *Teknoloji, internet	*Eğitim ve deneyim, Öğrenim *Girişimcilik altyapısı, *Danışmanlık/egitim hizmetleri, *İşgücü hareketliliği	*Risk alma, *Girişimci algısı, *İş sahibi olma istekliliği, *Sosyal sermaye ve güven
---	---	---

Kaynak: OECD, 2012; Marangoz, 2016 Girişimcilikte Güncel Konular ve Uygulamalar, İstanbul, s.11

Girişimciliğin oldukça geniş bir politika alanı olması, girişimcilik ekosisteminin kalitesini ve girişimcilik performansının ölçülmesini zorlaştırmaktadır. Bu konuda yapılan çalışmalar, yakın bir geçmişe kadar, küresel kabul görmüş bir sistematiğe ziyade, ilgili çalışmayı yapan kişi veya kurumun öncelik ve beklentileri ile çalışmanın yapıldığı çerçeve göz önünde bulundurularak gerçekleştirilmiştir. 2000’li yılların ortalarından itibaren ise OECD/EUROSTAT Girişimcilik Göstergeleri Programı (GGP), Küresel Girişimcilik Monitörü (GEM) Projesi ve Küresel Girişimciliği Geliştirme Endeksi (GEDI) gibi, uluslararası çalışmalar, girişimcilik performansını ve girişimcilik ekosisteminin kalitesini karşılaştırılabilir bir şekilde ölçmeye başlamıştır. OECD ve EUROSTAT tarafından 2006 yılından başlatılan GGP, girişimcilik performansı konusunda uluslararası kabul görmüş göstergeler seti oluşturmayı amaçlamaktadır. Yukarıda, Tablo 1.1’de görülebilecek gibi, GGP Çerçevesi’nde girişimcilik performansının temel belirleyicileri altı ana eksenle ele alınmaktadır;

- a) Düzenleyici Çerçeve
- b) Pazar Koşulları
- c) Finansa Erişim
- d) Bilgi Birikiminin Oluşumu ve Yayılımı
- e) Girişimcilik Yetenekleri
- f) Kültür’dür.

Bu ana unsurların her biri kendi başlarına tartışılmadan önce, her bir unsurun arasındaki bir etkileşim olduğu hususu da vurgulanmalıdır. Örneğin; düzenleyici çerçeve girişimcilik performansını iş kurma ve yürütmeye ilgili mevzuatla doğrudan, Pazar koşullarına yaptığı etkiyle de dolaylı bir şekilde

güçlendirebilir veya zayıflatabilir. Benzer bir şekilde kültür de girişimcilik performansı üzerinde hem doğrudan hem de bilgi birikiminin oluşumu ve yayılımı esnasında yapılacak işbirliklerinin sayısını ve kalitesini etkilemek suretiyle dolaylı etki sahibi olabilir. Dolayısıyla, her bir unsur hem kendi başına hem de diğer unsurlar üzerinden çarpan etkileriyle girişimcilik performansını belirlemektedir. Girişimcilik ekosistemi oluşturan bu temel kısaca aşağıdaki gibi açıklamak mümkündür³¹.

4.1.1. Düzenleyici Çerçeve

Girişimler kamu tarafından düzenlenen ve idare edilen bir sistem içerisinde doğar ve faaliyet gösterir. Bu sistem, diğer bir deyişle, “Düzenleyici Çerçeve”, girişimci üzerinde dolaylı veya doğrudan etkisi olan tüm yasal ve idari düzenlemeleri kapsamaktadır. Düzenleyici çerçeve ne kadar etkin, şeffaf, hızlı ve liberal ise, girişimcilik performansı da o denli güçlü olacaktır. Ancak, kamu düzenleyici rolünü oynarken sadece girişimcinin çıkar, ihtiyaç ve istekleri göz önünde bulundurmak gibi bir lükse sahip değildir. Kamu bir raftan girişimci ile kamu yararı arasında (örneğin; iş mevzuatı, vergi mevzuatı, çevre mevzuatı vb.), diğer taraftan da girişimciler arasında (ticaret mevzuatı vb) dengeli bir ilişki kurmakla yükümlüdür. Dolayısıyla, girişimciliği nihai olarak kalkınmaya katkı veren bir unsur olarak düşünmek, düzenleyici çerçeveyi de kalkınmanın çok boyutlu yapısı içinde ele almayı gerektirir.

Girişimcilik ekosistemi, herhangi bir işkolu veya ekonomik dinamizmle beslenen yapıdan farksız olarak, hukuki bir düzen içerisinde şekillenmektedir. Girişimciyi yönlendiren ve bulunduğu iş kolu çerçevesinde mükellefiyetlerini anlatan farklı düzenlemeler vardır. Bunlar girişimciler ve işlerin yürütülmesi açısından önemlidir. Şirket kurma kapatma, vergi mevzuatı, melek yatırımcılara sağlanan vergi avantajları, teknoparkların işleyişi, şirket birleşmeleri, marka, patent düzenlemeleri vb. birçok konuda hukuki düzenlemeler girişimcileri doğrudan etkilemektedir.

³¹ Onuncu Kalkınma Planı, (2014-2018); Cansız, a.g.e; Özkaşıkçı, a.g.e.; İZKA Girişimcilik Ekosisteminin Geliştirilmesi Stratejisi, a.g.e.; Marangoz, 2016 Girişimcilikte Güncel Konular ve Uygulamalar, İstanbul, s.12

Girişimcilik politikası kendi başına bir politika alanı olmakla beraber, diğer politika alanlarıyla (adalet, eğitim vb.) dinamik bir etkileşim içerisindedir. Dolayısıyla, düzenleyici çerçeve hem her bir parçası ile tekil olarak, hem de parçalarının etkileşim içinde olduğu bir bütün ve sistem şeklinde girişimcilik performansını etkilemektedir.

4.1.2. Pazar Koşulları

Bir malın bir alıcısı, çoğu zaman coğrafi olarak yakınır. Tarlada domates üreten bir çiftçi, işe önce semt pazarında satış yaparak, daha sonra ölçek arttıkça salça üreticilerine tedarikçi olarak, iyice geliştikçe de yurt dışında domates yetişmeyen iklimlere ürününü yollayarak devam eder. Girişimciler için de mallarını satabilecek pazarlara erişimlerinin olması önemlidir.

Girişimciyi tanımlamaya çalışan herkes bir şekilde pazara ve özellikle de pazardaki fırsatlara bakmaktadır. Zira girişimciyi tetikleyen ana unsur pazardaki fırsatlardır. Girişimcilik performansını etkileyen ana eksenler altındaki tüm unsurlar esasen pazardaki fırsatların tespit edilebilmesi ve etkin bir şekilde kullanılmasıyla ilgilidir. Dolayısıyla pazar koşullarının girişimcilik performansına etkisi sadece pazarın büyüklüğüyle değil, pazara giriş koşulları, pazardaki rekabetin yapısı, kamunun rolü vb. birçok unsur tarafından şekillendirilmektedir. Pazar girişimci için “fırsatlar” oluşturmak suretiyle girişimcilik performansını etkiler. Bu fırsatlar, pazarın büyüklüğü nedeniyle doğabileceği gibi, talebin çeşitliliğinden ve karmaşıklığından da etkilenir. Küresel markalar vaka çalışması olarak incelendiğinde, bu markaların oluşmasında ve güçlenmesinde birçok etmenin rol oynadığı görülecektir. Bu unsurlar çalışılan her bir vaka için farklılık gösterebilecek olmakla beraber, sıkça karşılaşılan ortak yanlardan birisi güçlü ve kaliteli bir iç talebin varlığıdır.

Kamu, girişimciliği teşvik eden Pazar koşullarının oluşmasında kilit bir rol oynayabilir. Kamu alımları ile ilgili mevzuat düzenlemeleri girişimciliği teşvik edebileceği gibi, diğer kamu (ihalelerde öncelik vb.) uygulamalar da bir ülkenin girişimcilik performansını ciddi şekilde etkileyebilir. 21’inci yüzyılda girişimcilik tartışılırken, bu yüzyıldaki Pazar koşullarının daha önceki dönemlerden oldukça

farklı olduğu da dikkate alınmalıdır. Küresel ortalama gelir seviyesinin artmış olması, sosyokültürel ve demografik yapının değişmesi gibi unsurlar, pazarın girişimcilere sunduğu fırsatların hem sayısını hem de çeşidini arttırmaktadır.

4.1.3. Finansa (Mali Kaynaklara) Erişim

Bir ülkedeki girişimcilik ekosisteminin ana boyutlarından biri finansman imkanları, ana aktörlerinden biri de yatırımcılardır. Yatırımcı seçenekleri genellikle yeni doğan ve genç işletmeler açısından sınırlıdır. Dar finansman yapısı, doğal olarak girişimcilerin hareket alanını daraltmakta ve işletmeleri finansman bulma konusunda zora sokmaktadır. Girişimcilik ekosisteminin finansman boyutu açısından mevcut seçeneklerin artırılmasına, yeni fırsatların ise özenle incelenip, ülkelerdeki uygulanabilirlik şartlarının sağlanmasına ihtiyaç vardır. Aksi takdirde bu dar oyun alanında yeni girişimlerin yaşam olanağı bulması zor görünmektedir³².

Girişimci ekosistemini oluşturan faktörlerden belki de en önemlisi, finansman altyapısının sağlanmış ve sağlam olmasıdır. Çoğu girişimci, herhangi bir finansman kurumuna gitmeden önce, kendi imkanları ile fon oluşturmaya çalışır. Söz konusu bireysel çabalar, şirket kurucuları için daha fazla risk alınması demek olurken, girişimcilere daha fazla hareket alanı ve bağımsızlık sağlamaktadır.

Girişimcinin finansman zinciri, aile, aş ve dostlardan elde edilen mali destekle başlayıp, hibeler, tohum sermayesi, iş melekleri, girişim sermayesi, KOBİ kredileri, halka arz ile devam eden geniş bir yelpazeye yayılmaktadır. Konuya girişimcilik ekosistemi merceğinden bakıldığında, tüm bu mali araçların etkin şekilde işlenmesi için, bütüncül ve birbirini destekleyen bir mekanizmanın tasarlanmasının önem arz ettiği görülmektedir.

Girişimcilerin buldukları aşamalara göre ihtiyaçlarına cevap verebilecek farklı finansman imkanları bulunmaktadır. Bankalardan kredi alarak sağlanabilecek finansman, girişimcilerin genellikle ileri aşamalarda kullandıkları bir kaynaktır. Bunun en önemli nedeni, halihazırda kara geçmiş şirketlerin borçlarına ödedikleri faizlerin vergi matrahından düşürülebilmesidir. Öte yandan erken aşamada bulunan

³² Atsan, Erdoğan, 2015; Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF Dergisi, 10(1); Marangoz, 2016 Girişimcilikte Güncel Konular ve Uygulamalar, İstanbul, s.1

girişimler bankaların talep ettikleri teminatı sağlamakta güçlük çekmekte, buna ek olarak oldukça kısıtlı bir gelire sahip olduklarından borçları vergiden düşme avantajını kullanamamaktadır. Bu nedenle hisse karşılığında yapılan yatırım banka kredilerine kıyasla yeni girişimler için daha avantajlı bir seçenektir. İleri aşamada kullanılabilir bir diğer fon kaynağı ise halka arz seçeneğidir.

Girişimci şirket bu aşamada düzenli olarak gelir elde etmeye başladığı için belli bir oranda hissesini halka arz ederek finansman sağlayabilir. Ancak halka arz da ileri aşama şirketlere yönelik bir finansman biçimidir. Başlangıç, erken ve büyüme aşaması girişimlerde yaygın olarak kullanılan finansman imkanları şunlardır;

- **Kamu finansman imkanları:** Değişik kamu kurumlarınca verilen hibeler veya geri ödemeli destekler,
- **Melek yatırımcı (angel investor):** Girişimcilere, şirketlerinden alacakları hisse karşılığı sermaye sağlayan, bunun yanında şahsi tecrübe ve ilişki ağlarını da sunan gerçek kişiler,
- **Erken aşama girişim sermaye fonu (venture capital):** alacağı hisse karşılığı erken aşama yatırımlara sermaye yatıran ve şirket yönetimine de katılan, yatırımcılardan topladıkları fonları şirketlere yatıran ve bir süre sonra da hisselerini satıp yatırım sahibine anapara ve kari geri döndüren fonlardır.

Bu finansman imkanları içinde melek yatırımcıların girişimcilik ekosistemlerinin gelişiminde en kritik finansman kaynağı olduğu söylenebilir. Melek yatırımcılar, girişimciye finansmanın yanı sıra tecrübe ve ilişki ağları da getirmektedir. Başka bir ifadeyle melek yatırımcılar ‘akıllı para’ getirmektedir. Girişim sermayesi fonları ile melek yatırımcılar karşılaştırıldığında, girişim sermayesi fonlarının daha ileri aşamadaki girişimlere yatırım yaptıkları görülmektedir. Melek yatırımlar geniş bir sektöre yayılmışken, girişim sermayesi yatırımları özellikle bilgi teknolojileri, biyoteknoloji ve medikal gibi birkaç sektöre yoğunlaşmıştır. En önemlisi, tıpkı melek yatırımcılar gibi girişim sermayesi fonları da çoğunlukla buldukları yerde yatırım yapmaktadır.

Kitlesel fonlama, yaratıcı ve yenilikçi, yönü olan projelerine girişimcilerin geleneksel finansman kaynaklarından yeterli desteği bulamamaları sonucu ihtiyaçları olan fonu internet üzerinden kitlelere açık çağrı da bulunarak fon toplamasıdır. Girişimciler projelerini bu konuda uzmanlaşmış platformlar/web siteleri aracılığıyla yayınlıyorlar ve açık çağrılarını kitlelere hazırladıkları yazılı ve görsel malzemelerle iletirler. Fon sağlayıcı niteliği taşıyan kitleler ise beğendikleri projelere yine ilgili platformlar vasıtasıyla küçük miktarlarda para yatırırlar. Kitlesel fonlama mevcut finansman kaynaklarını iddiasıyla gündeme gelen özellikle yeni doğan ve genç işletmeler için alternatif bir finansman yöntemi olarak anılmaktadır. Bunun en önemli nedeni, girişimcilik ekosisteminin yatırımcı ayağını zenginleştirecek bir öneri sunuyor olmasıdır. Bu öneri; yatırımcılığı seçkin bir grubun tekelinden çıkarıp, herkesin yatırımcı olabileceği bir dünya öngörüsüdür. Ayrıca, kitlesel fonlamanın yeni işlerin yaratılması, ekonomik gelişim ve yenilikçiliği destekleme potansiyeli özellikle vurgulanan nitelikleridir³³.

4.1.4. Bilgi Birikiminin Oluşumu ve Yayılımı

Bilgi birikimi, diğer bir ifadeyle verinin işlenerek bilgiye dönüştürülmesi ardından da yorumlanarak eyleme esas teşkil edebilecek duruma gelmiş hali, girişimcilik performansı üzerinde ciddi bir etkiye sahiptir. Bilgi birikim, hem üretim süreçlerine katkı veren bir girdi, hem de bu süreçlerin bir çıktısıdır. Dolayısıyla, bir ekonomik sistemde bilgi birikiminin oluşması ve yayılımı ile ilgili unsurların varlığı, etkinliği ve etkililiği girişimcinin performansını da doğrudan etkilemektedir.

Birkaç yıl öncesine kadar bilgi birikiminin oluşumu odak noktasyken, son dönemlerde bilgi birikiminin yayılımı da özel bir önem kazanmıştır. Açık yenilikçilik sistemleri, kümelenme, yenilikçi işbirlikleri, üniversite-sanayi işbirlikleri vb. kavramlar girişimcilik performansını doğrudan etkileyen unsurlar olarak ciddi bir şekilde ele alınmaya başlanmış ve bilgi birikiminin oluşumuna ek olarak yayılımını sağlayacak mekanizmalar olarak da gündeme gelmiştir.

4.1.5. Girişimcilik Yetenekleri

³³ Atsan, Erdoğan, a.g.e. ; Marangoz, 2016 Girişimcilikte Güncel Konular ve Uygulamalar, İstanbul, s.16

Girişimcilik yetenek ve kabiliyetleri örgün eğitim çerçevesinde olduğu gibi, örgün eğitim sonrasında eğitim ve iş geliştirme hizmetleri (danışmanlık, tavsiye, önderlik, kuluçka vb.) alınmak suretiyle geliştirilebilmektedir. Girişimcilik eğitim uzun bir süre dar bir şekilde “öğrencileri iş hayatına hazırlamak” temel güdüsü ile ele alınmış olmakla beraber; son zamanlarda girişimcilik eğitimi, öğrenenlerin yaratıcılık, yenilikçilik, risk alma, plan yapabilme, proje yönetebilme gibi hayatın birçok alanına kullanabilecekleri yeteneklerin kazandırıldığı bir süreç olarak yorumlanmaya başlamıştır.

Girişimcilik performansını, sadece girişimcilik dersleri vererek ve/veya izole staj programları vb. uygulamalarla sürdürülebilir bir şekilde güçlendirmenin mümkün olmadığına dair kanıtlar artmaktadır. “girişimci bir yüksek öğretim kurumu” olabilmek ve “sürdürülebilir ve etkin bir girişimcilik eğitimi” verebilmek için girişimciliğin üniversitelerin kurumsal stratejilerinin içsel bir parçası olması gerekmektedir. Üniversitelerin kurumsal stratejilerine eklemlenmediği sürece girişimcilik derslerinin, staj programlarının hatta kuluçka merkezi vb. yapıların girişimcilik performansına sürdürülebilir bir etkide bulunması ihtimali oldukça düşüktür.

Girişimcilik eğitim, genç yaştan itibaren girişimcilik yeteneği ve risk almaya yatkınlık gibi niteliklere sahip bireylerin farkındalıklarının artırılmasını ve iş planı geliştirmede deneyim kazanmalarını da destekler. Girişimcilik eğitimi kapsamına göre iki kategoride incelenebilir. Birincisi, girişimcilik karakterine sahip bir bireye verilecek teknik eğitimidir. Teknik eğitim bütçe, hukuk gibi idari konular ile bir girişimin sürekliliği için gerekli iş planının geliştirilmesine yönelik verilebilir. İkinci tür eğitim ise, bir girişimcilik karakteri geliştirmeye yönelik verilen eğitimidir. Bireylerin yaratıcılığını geliştirmeye, mevcut sınırların dışında düşünmeye itilmesi, risk alabilme cesaretinin ve belirsiz ortamda karar alma becerilerinin kazandırılması girişimcilik karakterlerini hedef alır.

4.1.6. Kültür

Girişimcilik ile kültür arasındaki etkileşim, girişimcilik çalışmalarında ve araştırmalarında giderek artan oranlarda yer almaya başlamıştır. Bugüne kadar

akademik çevrenin bir tanımı üzerinde henüz uzlaşmadığı “kültür”, G: Hofstede’ye göre; insan aklının birçok unsur tarafından programlanması sonucu oluşur. Bu zihinsel program aslında bir değerler sistemi olup, bir toplumdaki bireyi diğer toplumlardaki bireylerden ayırt eder ve bir yaşam şekline dönüştür. Bu çerçevede kültürü “bir grup insan tarafından paylaşılan ve birlikte ele alındıklarında bir yaşam tasarımı oluşturan değer ve normlar sistemi” olarak ifade etmek de mümkündür. Kültür, çocukluktan itibaren, hatta özellikle ergenlik öncesi dönemde edinilen değer, inanç ve varsayımları kapsamaktadır. Dolayısıyla kültürün belirleyici unsurları arasında sosyal yapı, eğitim, din, dil, ekonomik ve politik felsefe yer almaktadır.

Hofstede’nin kültürel boyutlar hakkındaki çalışmasında, beş kültürel boyut tanımlanmaktadır. Bunlar;

- Bireylerin gücün dengesiz dağılımını kabullenmesi (güç mesafesi),
- Beklenmedik durumlara verilecek tepki (belirsizlikten kaçınma),
- Kendi başlarının çaresine bakma (bireyselcilik ve toplulukçuluk),
- Duygusal roller (erillik ve dişilik) ve
- Materyal, sosyal ve duygusal ihtiyaçlarını bekleme vadesi (uzun ve kısa vadeye odaklanma).

Girişimciliğin farklı fikirlere karşı hoşgörünün geliştiği, başarısızlığın ayıplandığı, fikir paylaşmanın ve işbirliğinin normal olduğu kültürlerde geliştiği görülmektedir. Aralarında girişimcilerin de bulunduğu, entelektüeller, sanatçılar, mühendisler gibi yaratıcı bireyler genelde bu tip kültürel parametrelerin hakim olduğu şehirlerde ve birbirlerine yakın biçimde yaşamayı tercih etmektedir. Olumlu iklim koşulları ve ulaşım bağlantılarının kuvvetli olması da yaratıcı bireylerin bu kararlarını etkilemektedir. Dolayısıyla, coğrafi ve kültürel koşullar girişimciliği besleyen bir döngüyü başlatmaktadır.

4.2. Girişimci Ekosisteminin Destek Unsurları

Bir girişimcinin yeni bir iş kurarken desteğe ihtiyacı olacaktır. Her ülkenin ya da girişimci ekosisteminin kendine has özellikleri değerlendirilerek oluşturulan

farklı destek sistemleri vardır. Sağlıklı bir girişimci ekosisteminin olmazsa olmaz öğelerinden olan destek sistemleri, daha soyut yetkinliklere yönelik, bu alanları geliştirmeye çalışan araçlardır. Daha önce açıklanan temel unsurlara ek olarak bu temel unsurları destekleyen unsurlara da ihtiyaç vardır. Sağlıklı bir girişimcilik ekosisteminde yer alması gereken destek unsurları şunlardır:

- Yol göstericiler/danışmanlar-mentorlar
- Kuluçka merkezleri (Incubators)
- Hızlandırıcılar (Acceletors)
- Profesyonel hizmet sağlayanlar ve ortak kullanım alanları
- Üniversiteler ve teknoparklar
- Girişimci ağlar
- Sivil toplum kuruluşları
- İnsan kaynağı
- İnovasyon altyapısı'dır. Bu destek unsurlarını kısaca aşağıdaki gibi açıklayabiliriz³⁴.

4.2.1. Yol gösterenler/ Danışmanlar-Mentorlar

Girişimcilik ekosisteminde, yeni kurulan şirketler birer genç birey olarak düşünülmesi ve kafalarında zaman içinde oluşacak birçok soruya cevap verecek bir hatta birkaç danışmana ihtiyaç duyacakları öngörülerek gereken destek sağlanmalıdır. Çoğu zaman bir şirkete yatırım yapan deneyimli bir yatırımcı, o genç şirkete bazı soruları ve zorlukları durumlar için yardımcı olarak bir kaynak olacaktır. Farklı aşamalardaki soruların en kapsamlı şekilde yanıtlanabilmesi için ise, birkaç danışmanın gruplar halinde ekosistemin aktif bir parçası olması önemlidir.

Yol gösteren rolündeki kişi veya kişiler, hem tavsiye veren, hem kılavuzluk yapan, yeri geldiğinde cesaret veren, yeri geldiğinde de kendi ilişkilerini kullanarak girişimcilere “network” sağlayan liderlerdir. Girişimcilik ekosisteminde de daha önce benzer yollardan geçmiş, benzer soruları deneyimlemiş, genç girişimcilerin ilk defa

³⁴ Özkaşıkçı, a.g.e; İZKA Girişimcilik Ekosisteminin Geliştirilmesi Stratejisi, a.g.e.; Onuncu Kalkınma Planı, (2014-2018); Girişimciliğin Geliştirilmesi Özel İhtisas Komisyonu Raporu, a.g.e.; Marangoz, 2016 Girişimcilikte Güncel Konular ve Uygulamalar, İstanbul, s.12

yaşadıklarını defalarca yaşamış yol gösterenlerin olması; hem sistemin işleyişi açısından, hem de bazı şirketlerin hayatta kalabilmesi için kritik birer faktördür.

Girişimcilerin başlangıç aşamasından itibaren şirketlerini hızla büyütebilmelerini sağlayan en önemli faktörlerden biri, sahip oldukları bağlantılardır. Bu anlamda girişimcilerin diğer girişimcilerle, mentorlerle, yatırımcılarla ve ekosistemin diğer paydaşlarıyla bağlantılarını kuvvetlendirmeleri gerekmektedir. Girişimciler arasındaki etkileşim, genelde girişimcilerin birbirlerinin fikirlerini beslemelerini, zaman zaman da yeni takımlar kurmalarını, başarısız olmuş girişimcilerin iş bulmalarını, işini büyütmüş girişimcilerinse yeni işler kurmalarını veya yatırım yapmalarını sağlamaktadır.

Girişimci-girişimci etkileşiminin temeli girişimcilerin aynı veya yakın fiziksel mekanlarda çalışmalarınıdır. Girişimci-mentör etkileşimi ise girişimcinin işinin başlangıç aşamasında, hızla ve çoğunlukla belirsiz bir ortamda aldığı birçok önemli kararı alırken bilgi setinin genişlemesini sağlamaktadır. Genelde kıdemli girişimciler ya da yöneticiler olan mentorler, yeni girişimcilere akıl vererek, zaman zaman da fon sağlamalarına yardımcı olarak ya da yeni iş fikirleri getirerek girişimcilere yardımcı olur. Dolayısıyla mentorlük, girişim sayısının artması ve girişimlerin devamlılık sağlayabilmesinde önemli paya sahiptir. Mentorler, girişimcilerin yatırımcı, tedarikçi ve diğer girişimcilerle bağlantılarını arttırmalarında da önemli bir rol oynayabilir. Dolayısıyla mentorlük, girişim sayısının artması ve girişimlerin sayısının artması ve girişimlerin devamlılık sağlayabilmesi için çok önemlidir.

4.2.2. Kuluçka Merkezleri (Incubators)

Nasıl ki bir tavuk yumurtladığında o yumurtanın içinden civciv çıkana kadar bir süre tavuğun ıslısına ve fizyolojik olarak bir yuvada barınmasına ihtiyaç varsa, başlangıç aşamasındaki girişimler için de durum aynıdır. Girişimcilere yapısal anlamda en düzenli desteği, kuluçka merkezleri sağlar. Türkiye’de genelde teknoparkların içinde yer alan kuluçka merkezleri, girişimcilere çalışacak bir alan, gerekli ofis malzemeleri, fikir aşamasındaki kuruluşlarda fikrin geliştirilmesi desteği, ar-ge çalışanları için ürün geliştirme ve prototipleme imkanı, bilinmeyen pazarlara

ilişkin pazar araştırma imkanı, şirket kurma ve finansman arama konularında destek sağlarlar.

Girişimciler kuluçka merkezinin çevresindeki mentör ağından beslenerek iş fikirlerini geliştirirler. Kuluçka merkezleri çoğunlukla üniversitelerin içinde yer alır. Kuluçka merkezleri iş fikirlerinin genelde Ar-Ge faaliyetiyle beraber evrildiği, kurucu ekibin zamanla değişebildiği bir ortam olup, girişimcinin burada kalma süresi 3-5 yılı bulabilir. Kuluçka merkezleri girişimcilere tohum sermayesi desteği de sağlayabilmektedir. Kuluçka merkezleri birçok sektörde Ar-Ge'ye dayanan girişimlere ev sahipliği yapabilmektedir.

Üniversiteler, teknoparklar veya teknoloji merkezli özel sektöre kurumları, kurdukları kuluçka merkezlerinde hem öğretim elemanlarının, hem ar-ge çalışanlarının, hem de bağımsız girişimcilerin projelerini de hayata geçirirler. Birçok farklı projenin farklı aşamalarda yürüdüğü kuluçka merkezlerinde, günlük hayatta yaşananlar ve oluşturulan çözümler diğer girişimciler tarafından da gözlenmekte, çoğu zaman farklı proje sahipleri birbirlerine destek olarak girişimciliğin özündeki paylaşımcılık ruhunu da yaşayabilmektedir.

4.2.3. Hızlandırıcılar (Acceletators)

Silikon Vadisi'nde startup'lar için çıkan ve yavaş yavaş dünya çapında yayılan hızlandırıcılar (accelerators), yeni kurulan şirketlere başlangıç aşamalarında arkalarından itici güç desteği sağlarlar yani gaz pedallarıdır. Bir sömestrlik ders programları gibi planlanan hızlandırıcı programları, kendilerine yapılan binlerce başvuru arasından belirledikleri kriterlere göre kuruluşunu ve şirketleşmesini hızlandırmak istedikleri startup'ları seçerler. Hızlandırıcılar, kuluçka merkezlerinden farklı olarak, iş planı olan, kurucu takımı hazır, ürün geliştirmede belli bir yol almış girişimleri kabul ederek bunların 3-6 ay gibi kısa süreler içerisinde piyasaya ürünlerini çıkarabilir hale getirmeyi hedeflerler.

Hızlandırıcılar yoğun olarak çalışılan bir ofis mekanı, sürekli mentörlük ve yeni bağlantı destekleri sağlar. Bir girişimcilik çalışma kampı (entrepreneurship bootcamp) formatında işleyene hızlandırıcılar, girişimlerin bu süre sonunda erken dönem girişim sermayesi desteği alabilecek kadar olgunlaşmış olmasını hedefler.

Hızlandırıcılar genelde girişimlere tohum sermayesi desteği de sağlar. Hızlandırıcıların yapısı gereği genelde bilgi işlem teknolojileri şirketlerine odaklandığı görülmektedir.

Riskin en yüksek olduğu en erken aşamada faaliyet gösteren hızlandırıcılar, buldukları bölgede girişimcilikle ilgili farkındalığı arttırmakta ve programa giren girişimcilere bir mini ekosistem sağlayarak hızla başarılı olmalarının önünü açmaktadır. Hızlandırıcılar, özetle;

- Girişimcilere 3-6 ay gibi kısa dönemlerde mentörlük, eğitim, ofis ve altyapı hizmetleriyle destek olur.
- Potansiyel müşteri ve yatırımcılarla tanıştırır.
- Girişimcilerin iş fikirlerini evrimleştirmelerine destek olmak suretiyle, ürün ve/veya hizmetlerini bir an evvel piyasaya taşımalarını sağlar.
- Girişimcileri, tek başlarına girmeleri mümkün olmayan ilişki ağları içine sokarak işlerini hızla geliştirebilmelerini temin eder.
- Hem kendi programlarına başvuran girişimci sayısını ve niteliğini arttırmak, hem de buldukları yerde girişimciliğin gelişmesine katkıda bulunmak amacıyla girişimciliği geliştirmeye yönelik etkinlikler ve eğitimler düzenler.
- Çoğu fikir aşamasında şirketlerin kurulmaları sırasında gerçekçi ve uygulanabilir bir hedef ve doğru bir vizyon temeline oturtulması için gerekli teorik ve pratik desteği sağlarlar.

4.2.4. Profesyonel Hizmet Sağlayanlar ve Ortak Kullanım Alanları

Girişimci ruha hizmet eden ve paylaşımcı kültürü somutlaştıran alanlardan biri de, farklı çatılar altında kurulan ortak kullanım alanlarıdır. İmalatçı alanları gibi de görülebilecek bu mekanlar, kuluçka merkezleri gibi girişimcilerin üretime geçebilmelerini kolaylaştırmak için bazı altyapısal hizmetleri bu merkezde toplayarak, girişimcilere sunar. Açık birer laboratuvar gibi işleyen ortak alanlarda, benzer ilgi alanları olan girişimciler, kendi üretimlerini yapabilmek, fikirleri fiziki gerçeklere dökülebilmek için bir araya gelirler. Bilgisayar, teknoloji, dijital veya

elektronik sanattan takı tasarımına, modadan bilime kadar bir çok sektörden kişileri bir araya toplayana ortak kullanım alanları, katılımcıların birbirlerine sağladıkları “gönüllü mentörlük” sayesinde bilgi ve tecrübe paylaşımını destekler.

Ortak çalışma alanları ise hızlandırıcı ve kuluçka merkezlerinden farklı olarak sadece bir ortak fiziksel alanda girişimcileri bir araya getirmeyi hedefler. Bu alanlarda girişimcilere yönelik ek aktiviteler düzenlenebilir. Ortak çalışma alanlarının temel hedefi girişimcilerin fiziksel olarak birbirine yakın olmasının oluşturacağı etkileşimin iş fikirlerinin gelişmesine katkıda bulunmasıdır. Yurtdışındaki örneklerde ortak çalışma alanları, genelde eski bir endüstriyel binanın dönüştürülmesi veya bir kentsel alanın yoğun tanıtım ve teşvik çalışmalarıyla bir girişimcilik mahallesi haline gelmesiyle ortaya çıkmaktadır.

4.2.5. Üniversiteler ve Teknoparklar

Dünya’da birçok ülkede olduğu gibi ülkemizde de 1990’larda ve özellikle de 2000’li yıllardan sonra araştırma-geliştirmeye verilen önem artmıştır. İnternetin kullanımının yaygınlaşması ve teknolojinin birçok sektörde üretimin merkezine yerleşmesi ile girişimciliği destekleme çalışmalara da artmıştır. Bu bağlamda üniversitelerde girişimcilik eğitimlerine önem verilmeye başlanmış ve birçok üniversite de teknoparklar kurulmuştur.

Üniversiteler, girişimcilerin bu alandaki yeteneklerini geliştirmesine, iş fikirlerini olgunlaştırmasına ve girişimlere yönelik mevcut destekler hakkında bilgi sahibi olmalarına yardımcı olacak program, ders veya bağımsız eğitimler sunabilirler. Ayrıca öğrencilikten girişimciliğe geçişte de üniversitelerin kuluçka merkezleri veya hızlandırıcılarla işbirliği yaparak bir köprü görevi üstlenmeleri mümkündür. Tüm bunların yanı sıra üniversiteler, inovasyon ekosisteminin temelinde yer alan kurumlardır. Bu nedenle üniversitelerde yapılan araştırmalar, birçok iş fikrinin de çıkış noktası olmaktadır. Üniversitelerin oynayabileceği bir diğer önemli rol ise girişimcilerin ve paydaşların çeşitli faaliyetler için bir araya gelmelerinde prestijli bir çekim noktası olmalarıdır.

Girişimcilik kültürünü anlatacak, yenilikleri sadece öğrencilere değil hükümetlere, iş dünyasına ve gelecek nesillere aktaracak en önemli kaynaklardan

biridir üniversiteler ve öğretim elemanları. Silikon vadisi, Stanford Üniversitesi'nin girişimleriyle kurulurken, bugün piyasaya çıkan en önemli girişimler, üniversite eğitimleri sırasında kendi fikirlerini geliştiren ve uygulamaya koyanlardır.

4.2.6. Girişim Ağları

Girişimcileri ve girişimci projeleri destekleyen bir diğer oluşumda girişimci ağlarıdır. Melek yatırımcıların, danışmanların veya girişim sermayesi yatırımcıları gibi girişimcilik ekosisteminde yer alan oyuncuların bir araya gelmesi ile kurulan sosyal organizasyonlar olan girişimci ağları; yol gösterme, mentorluk, yatırım danışmanlığı, finansman arama gibi konularda yeni kurulan startup'lara destek olma amaçlıdır.

Farklı girişimci ağlarına üye olan nüfuzlu kişiler, bir ülkede yenilikçi kültürün oluşmasında, yaratıcılığın, inovasyonun ve girişimciliğin desteklenmesinde anahtar rolü üstlenen fikir liderleridir.

4.2.7. Sivil Toplum Kuruluşları

Sivil toplum kuruluşları çeşitli korunmasız kesimlere ekonomik bağımsızlık kazandırılması veya bölgesel kalkınmaya katkı yapma gibi amaçlarla girişimciliği destekleyebilirler. Bu çerçevede sivil toplum kuruluşlarının çok çeşitli şekillerde girişimcilik ekosistemini etkilemesi mümkündür. Sivil toplum kuruluşları etkin girişimcilerin tespit edilmesi, girişimcilik ve mentörlük eğitimi, network oluşturma, rol modellerini öne çıkarma, girişimcilere finansal destek sağlama ve girişimciliğe elverişli politikaların tasarlanmasına yönelik lobi çalışmalarını içine alan oldukça geniş bir alanda girişimcilik ekosistemi üzerinde doğrudan etkili olabilirler.

4.2.8. İnsan Kaynağı

Girişimci ekosistemi, zamanla kendi işgücünü yetiştirecek, belirli imkanların sağlanması ile hem yerleşik kültürü değiştirecek, hem de şüphesiz bir cazibe merkezi haline getirecektir. Yerleşik ekosistemlerin olduğu ülkeler hem üniversite programları ile girişimci yetiştirmekte, hem de yüksek lisans veya sertifika programları ile işletme geçmişi olmayan girişimcilere yol haritası çizebilecekleri

altyapıyı sağlamaktadır. Bakıldığında çoğu girişimcinin farklı mühendislik dallarından veya pozitif bilimler kaynaklı oldukları görülmektedir. Yeni girişim fikirleri genelde iyi eğitilmiş bireylerin etkileşiminden çıkmaktadır. Girişimler kurulduktan sonra büyüebilmeleri için yine iyi eğitilmiş işgücüne ihtiyaç duyulmaktadır.

4.2.9. İnovasyon Altyapısı

İnovasyon altyapısı girişimciler için yeni iş fikirlerinin kaynağını oluşturmaktadır. Gelişmiş ülkelerde hızlı büyüyen başarılı girişimlerin önemli bir bölümü üniversitelerde geliştirilen ürün ya da süreçlerin ticarileştirilmesinden kaynaklanmaktadır. En az ürün ve süreç inovasyonu kadar önemli olan, ancak ölçümü güç olduğu için genelde göz ardı edilen pazarlama ve organizasyonel inovasyon da girişimcilik altyapısı kapsamındadır.

5. TRAKYA'DA GİRİŞİMCİLİK

Trakya Kalkınma Ajansı, Bölgesel Girişimcilik Ekosisteminin Geliştirilmesi için bölgesel, ulusal ve uluslararası pek çok kurum ve kuruluş ile işbirlikleri geliştirerek bölgenin entegrasyonun sağlanması ve gerekli bağlantıların kurulması için çalışmalarına öncülük etmektedir. Bu kapsamda gerçekleştirdiği faaliyetlerden en dikkat çeken TEB ve TİM işbirliği ile kurulan “TEB-TİM Girişim Evi” projesidir. Edirne’de Trakya Üniversitesi ile başlayan TEB-TİM Girişim Evi’nin Tekirdağ ve Kırklareli’ de de açılması gündemdedir.

Girişim Evleri aracılığı ile inovasyon odaklı, Ar-Ge tabanlı, yenilikçi ve katma değerli girişimcilerin yetiştirilmesi, var olan başlangıç firmalarının (start-up) ihtiyaç duyduğu danışmanlık desteğinin sağlanması, işbirliklerinin geliştirilmesi ve bu girişimcilerin ulusal ve uluslararası girişimcilik ekosistemlerine bağlantılarının sağlanması amaçlanmaktadır.

Girişim Evlerinde her ölçekteki girişim ve girişimci için farklı programlar bulunmaktadır. Bu programlar ve hedef grupları ise şunlardır;

Wake Up: Girişimci iş fikirlerinin ortaya çıkarılması, girişimcilik konusunda farkındalık yaratılması için *bireye odaklı* “Tasarım Odaklı Düşünce” eğitimleri etrafında organize edilmiş bir eğitim programıdır.

Let’s Up: İş fikri oluşturma aşamasına gelen *girişimci ekiplerin odak alındığı*, bu ekiplere pazarlama, yatırımcı bulma, satış, ürün tasarımı, iş modeli tuvali oluşturma ve doğrulama gibi konularda eğitim verilen programdır.

Step Up: İş fikrini oluşturmuş ve prototip hazırlama durumuna geçen girişimcilerin yatırım ve destek bulmak amacıyla uygun hibe programlarına göre iş planlarını hazırlamaları konusunda eğitim aldıkları eğitim programıdır.

Start Up: Belirli bir iş fikri üzerine işletmesini kurmuş girişimci ve girişimci ekiplerin ihtiyaç duydukları danışmanlık, eğitim ve network desteğini alabilecekleri bir programdır.

Level Up: Ürünlerini, pazarlarını ve müşterilerini belirlemiş, belirli bir ciro hedefine ulaşmış şirketlerin farklı ülkelere, müşterilere, sektör ve pazarlara açılmaları için ihtiyaç duydukları danışmanlık desteğinin verildiği bir programdır.

Grow Up: Kendini sektörde kabul ettirmiş işletmelerin küresel oyuncu olmaları için ihtiyaç duydukları, network ve danışmanlık desteğini aldıkları bir programdır.

Girişim evlerinde Grow Up harici bütün programlar aktif olarak uygulanmaktadır. Trakya Kalkınma Ajansı ve TEB, girişim evi kurulmadan önce başladıkları Let’s Up eğitim programı ile bölgede nitelikli inovasyon odaklı girişimcilerin yetiştirilmesini hedeflemişlerdir. 2015 yılında başlayan ve 2016 yılında tamamlanana Let’s Up eğitim programında birinci olarak Silikon Vadisi’ndeki Eğitim Programına katılmaya hak kazanan “Scode” adlı girişim T.C. Milli Eğitim Bakanlığı’nın yürüttüğü Fatih Projesinde yer almaya hak kazanmış ve 2.5 Milyondan fazla cihaza ulaşma imkanı elde etmiştir. İşletmenin, Melek Yatırım ağlarından gelen yatırım teklifleri üzerinden yapılan değerlemesinin 1 milyon \$’ın üzerinde olduğu tahmin edilmektedir.

Yine aynı Let's Up Eğitim programında 2. Olan ve Silikon Vadisi'ne gitmeye hak kazanan, bulut tabanlı yapay zeka yazılımıyla SEO (Search Engine Optimization)'yu otomatikleştiren ve iş gücü tasarrufu sağlayan "İndisera" adlı yazılım şirketi Türkiye'nin önde gelen pek çok şirketinin çözüm ortağı olmuş, yurtdışına açılmış ve ihracat yapan bir konuma gelmiştir. Şirketin 2016 yılı itibari ile Amerika Birleşik Devletleri, Silikon Vadisi'nde ofisi bulunmaktadır.

Bu iki örnekte de görüldüğü üzere, bölgede sadece eğitim, danışmanlık ve network desteği ile bir yerlere gelebilecek, hızla büyüyerek katma değer oluşturacak işletmelerin sayısı bir hayli fazladır. Bundan sonra da girişimcilere ulaşmak ve onların ihtiyaçları doğrultusunda gerekli desteği vererek bölgenin girişimcilik ekosistemini geliştirmek için faaliyetlere "TEB-TİM" girişim evi aracılığı ile devam edilecektir. Özellikle genç girişimcilerin hedeflerine ulaşmaları ve akranlarına rol model olmaları, yeni girişimcilerin ortaya çıkmasında büyük etkiye sahiptir. Kendi akranlarının başarılarını içselleştiren gençler, kendi fikirlerini hayata geçirmek için daha güçlü motivasyona sahip olmakta, girişkenlikleri artmakta ve kendilerini geliştirmek için daha istekli olmaktadır.

Bölgesel girişimcilik ekosisteminin, yereldeki paydaşları ile iş birliğinin sağlanması, bu ekosistemin sürdürülebilirliği için hayati önem taşımaktadır. Bu kapsamda 2015 yılı Ağustos ayında bölgedeki Üniversiteler, Teknoparklar, Ticaret ve Sanayi Odaları ile bir işbirliği protokolü imzalanmış, bu protokol kapsamında çeşitli bilgilendirme, farkındalık oluşturma, eğitim ve etkinlikler düzenlenmiştir.

Lüleburgaz Belediyesi ile de bölgesel girişimcilik ekosisteminin geliştirilmesi için bir protokol imzaladığı, bu protokol kapsamında ajans uzmanları tarafından "Yaratıcılık ve Girişimcilik" konusunda eğitim verildiği, "Maker Day" adı altında 12-18 yaş grubuna 3 Boyutlu Tasarım, 3 Boyutlu Yazıcı, Robotik Programlama konusunda eğitim ve etkinlikler düzenlediği görülmektedir. Bu eğitimlere katılanlardan 4 kişi, Trakya Kalkınma Ajansı ve TEB işbirliğinde düzenlenen 2016-2017 Let's Up eğitim programına katılmaya hak kazanmıştır. Trakya Kalkınma Ajansı 2017 yılında bölgedeki ilkokul, ortaokul ve liseler ile diğer belediyeler ile de

işbirliği yaparak “Maker Day” etkinliklerinin sayılarını arttırmayı ve genç yaşta üretim kültürünü çocuklara benimsetmeyi hedeflediği görülmektedir.

Bölgede kurulacak Maker Lab ve FabLab’ler ile de bunun sürdürülebilir bir kültür haline gelmesini amaçlamaktadır. Genç yaşta üretime ve yeniliğe teşvik edilen gençler ilerleyen yaşlarında girişimci olmak konusunda daha atılgan olmaktadır.

Bunların dışında, özellikle konvansiyonel girişimciliğin, reel ekonominin çalışır durumda olması ve gelişmesi için, yerel ihtiyaçları karşılayacak KOBİ girişimlerinin desteklenmesi için İŞKUR, Üniversiteler ve STK’lar işbirliğinde her yıl yaklaşık 20 adet KOSGEB Uygulamalı Girişimcilik Eğitimi 600 kişiye verilmekte, bu kişilerden yaklaşık 100 tanesi KOSGEB Yeni Girişimci Desteğini alarak işini kurmaktadır. Lokal ihtiyaçların giderilmesi, reel ekonominin canlılığının sağlanması için hayati önem taşıyan KOBİ girişimciliğinin teşviki ve desteklenmesi için bu eğitim programları oldukça önem taşımaktadır. Bilindiği üzere istihdamın %80’inden fazlası KOBİ’ler tarafından sağlanmaktadır. İşsizliğini giderilmesi, aile ekonomisine katkı sağlanması, gelirin çeşitlendirilmesi, sosyo-ekonomik kalkınmanın sağlanması ve desteklenmesi için KOBİ girişimciliğinin rolü büyüktür. Ayrıca bu eğitimler girişimcilik konusunda farkındalık yaratma, girişimciliği özendirme, girişimciliği bir kariyer yolu olarak görmek konusunda da oldukça etkili rol oynamaktadırlar.

Girişimcilik Ekosistemini incelediğimizde, bölgesel ölçekte yer alan paydaşları içine alan, çeşitliliği ve farklılığı zenginlik olarak kabul eden bir yapı olduğu aşikardır. Bir ekosistemin en önemli özelliği kendi kendine yeten bir yapıya sahip olmasıdır. Trakya Kalkınma Ajansı da çeşitli başlıklar altında gerçekleştirdiği faaliyetler ile bu düzenin kurulmasını sağlamak için uygun zemini hazırlamaya çalışmaktadır. Kendi girişimcilerini çıkararak, yetiştiren, finanse eden bir döngünün büyümesi ve sürdürülebilirliği de mümkün olacaktır.

5.1.Girişimcilik Eğitimlerinin İllere Göre Dağılımı

Trakya bölgesinde Trakya Kalkınma Ajansı (TrakyaKA), İŞKUR ve KOSGEB olmak üzere üç kurum girişimcilik eğitimleri vermektedir. Tekirdağ ve Kırklareli illerinde söz konusu her üç kurum girişimcilik eğitimleri vermekte iken, Edirne ilinde TrakyaKA ve İŞKUR söz konusu hizmeti sunmaktadır. Edirne, Kırklareli ve Tekirdağ'da verilen girişimcilik eğitimleri ile ilgili bilgiler Tablo 2'de görülmektedir.

Tablo 2: Girişimcilik Eğitimi Sayısı

		2010	2011	2012	2013	2014	2015	Toplam
		EDİRNE						
	TrakyaKA	-	1	4	4	9	4	22
	İŞKUR	-	9	2	7	4	4	26
	KOSGEB Toplam	-	-	-	-	-	-	0
KIRKLARELİ		2010	2011	2012	2013	2014	2015	Toplam
	TrakyaKA		2	2	2	6	8	20
	İŞKUR			9	12	16	15	52
	KOSGEB Toplam		2	11	26	30	27	96
TEKİRDAĞ		2010	2011	2012	2013	2014	2015	Toplam
	TrakyaKA	0	5	14	13	15	9	56
	İŞKUR	5	14	11	13	11	21	75
	KOSGEB Toplam	5	43	27	30	34	37	176

Edirne ilinde, girişimcilik eğitimleri 2011 yılında TrakyaKA ve İŞKUR tarafından verilmeye başlanmış olup, 2015 yılına kadar TrakyaKA tarafından 22 ve İŞKUR tarafından 26 olmak üzere toplam 48 eğitim verilmiştir. Kırklareli ilinde girişimcilik eğitimleri 2010 yılında KOSGEB tarafından verilmeye başlanmıştır. TrakyaKA'nın 2011 yılında vermeye başladığı girişimcilik eğitimlerine İŞKUR ise 2012 yılında başlamıştır. Son 6 yıl dikkate alındığında Kırklareli'nde 20'si TrakyaKA, 52'si İŞKUR ve 126'sı KOSGEB tarafından olmak üzere toplam 198 girişimcilik eğitimi verilmiştir. Tekirdağ ise en çok girişimcilik eğitimi verilen il olup, son 6 yıl içerisinde TrakyaKA tarafından 56, İŞKUR tarafından 75 ve KOSGEB tarafından 176 girişimcilik kursu verilmiştir. Genel olarak bakıldığında, 2010 yılından itibaren verilen girişimcilik eğitimlerinde yıllar bazında da artış görülmektedir.

Girişimcilik Eğitimleri ve İş Planları

Girişimcilik eğitimlerine katılmak için başvuranların sayısı da verilen eğitimler gibi yıllar içinde artış göstermiştir. Tablo 3'te Trakya Kalkınma Ajansı'nın Tekirdağ'da verdiği girişimcilik eğitimlerine katılmak için başvuru yapanlar hakkında bilgi vermektedir.

Tablo 3: Tekirdağ İli Girişimcilik Eğitimine Başvuran Sayısı-TrakyaKA

		TrakyaKA	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Toplam
KADIN	Okur-Yazar	0	0	0	0	0	0	0	0
	İlköğretim	0	69	65	89	90	167	1440	
	Lise	0	71	100	93	160	221	1290	
	Önlisans	0	51	49	66	65	121	704	
	Lisans	0	44	61	88	57	80	660	
	Yüksek Lisans	0	10	12	18	10	27	154	
	Doktora	0	0	2	0	1	3	12	
	Toplam	0	245	289	354	383	619	4260	
		2010	2011	2012	2013	2014	2015	Toplam	
ERKEK	Okur-Yazar	0	0	0	0	0	0	0	
	İlköğretim	0	29	70	114	89	123	1275	
	Lise	0	34	127	119	181	206	1334	
	Önlisans	0	27	76	87	72	157	838	
	Lisans	0	36	104	138	118	99	990	
	Yüksek Lisans	0	5	11	21	20	16	146	
	Doktora	0	0	0	1	1	0	4	

Toplam	0	131	388	480	481	601	4587
---------------	---	-----	-----	-----	-----	-----	------

Tablo 3'te görüldüğü üzere, 2010 yılında TrakyaKA'nın verdiği girişimcilik eğitimlerine katılmak için başvuru hiç yapılmamışken yıllar içerisinde yapılan başvuruların sayısı artmıştır. Genel olarak, erkeklerin söz konusu eğitimlere daha çok başvuru yaptığı görülmektedir (4587 kişi). TrakyaKA'nın verdiği girişimcilik eğitimlerine en çok başvuru ilköğretim mezunu kadınlar (1440 kişi) tarafından yapılmıştır. Girişimcilik eğitime başvuranların cinsiyetlerine göre dağılımına bakıldığında, erkeklerde en çok lise mezunları (1334 kişi) başvuru yapmış olup, lise mezunlarını ilköğretim mezunları (1275 kişi) izlemektedir. Kadınlarda ise, ilköğretim mezunu olanları lise mezunu (1290 kişi) olanlar izlemektedir. Her iki cinsiyet için de, yıllar içerisinde ve toplamda en az başvuru doktora mezunları tarafından gerçekleşmiştir. Hem kadınlar (619 kişi) hem de erkekler (601 kişi) en çok 2015 yılında söz konusu eğitimlere başvuru yapmıştır. 2012-2014 yılları arasında daha çok erkeklerin başvuru yaptığı görülürken, 2015 yılında kadınların yapmış olduğu başvuru sayısı daha fazladır.

Tekirdağ ilinde TrakyaKA'nın açmış olduğu girişimcilik eğitimlerine başvuranların sayısı İŞKUR'un açtığı girişimcilik eğitimlerine başvuranların sayısından daha fazladır. Bununla birlikte her iki kurumun da eğitimlerine başvuranların sayısındaki güncel rakamlar cinsiyete ve eğitime göre dağılım anlamında benzerlik göstermektedir.

Tablo 4'te İŞKUR'un Tekirdağ ilinde verdiği girişimcilik eğitimlerine başvuranların cinsiyete göre yıllar içerisindeki sayıları verilmiştir. Söz konusu eğitimlere toplamda erkeklerin (1665 kişi) kadınlardan (1604) daha çok başvuru yaptığı görülmekle birlikte, en çok başvuru lise mezunu kadınlar (220 kişi) tarafından yapılmıştır. Girişimcilik eğitime başvuranların cinsiyetlerine göre dağılımına bakıldığında, erkeklerde en çok lise mezunları (190 kişi) başvuru yapmış olup, lise mezunlarını ilköğretim mezunları (94 kişi) izlemektedir. Kadınlarda ise, lise mezunu olanları ilköğretim mezunu (201 kişi) olanlar izlemektedir. Doktora mezunu hiçbir erkek söz konusu eğitime başvuru yapmazken, 2015 yılında sadece bir

tane doktora mezunu kadın başvuru yapmıştır. Hem kadınlar (582 kişi) hem de erkekler (458 kişi) en çok 2015 yılında söz konusu eğitimlere başvuru yapmıştır.

Tablo 4: Tekirdağ İli Girişimcilik Eğitimine Başvuran Sayısı-İŞKUR

		İŞKUR	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Toplam
KADIN	Okuryazar								
	İlköğretim			35	8	76	75	98	201
	Lise			33	10	112	51	130	220
	Önlisans			0	0	34	17	31	82
	Lisans			27	0	62	33	28	69
	Yüksek Lisans			0	7	0	1	13	1
	Doktora			0	0	0	0	1	1
	Toplam		44	229	242	485	386	582	1604
		2010	2011	2012	2013	2014	2015	Toplam	
ERKEK	Okuryazar		0			0	0	0	0
	İlköğretim			44	12	78	17	43	94
	Lise			41	8	79	76	102	190
	Önlisans					15	25	25	65
	Lisans			20	5	56	48	48	75
	Yüksek Lisans					1	0	1	2
	Doktora					0	0	0	0
	Toplam		31	238	208	385	302	458	1665

Tablo 5’te Tekirdağ ilinde TrakyaKA’nın sunduğu girişimcilik eğitimine kabul edilen, yani eğitime başlayanların bilgileri verilmiştir. Söz konusu eğitime toplamda kadınlar (2501 kişi) erkeklere (2398 kişi) göre daha çok katılım göstermiştir. Söz konusu eğitime başvuran sayıları dikkate alındığında, kadınların başvurularının kabul edilme oranının daha yüksek olduğu söylenilebilir. Genel olarak bakıldığında toplamda en çok katılım ilköğretim mezunu kadınlar (903 kişi) tarafından gerçekleşmiştir. Kadınlar arasında ilköğretim mezunlarını lise mezunları (810 kişi) izlerken; erkeklerde en fazla eğitime başlayanlar lise mezunlarıdır (752 kişi). 2014 yılında eğitime başlayan kişi en yüksek sayıya ulaşmışken (kadın: 282 kişi, erkek: 330 kişi, toplam: 612 kişi); 2015 yılında erkek katılımcı sayısında ciddi bir düşüş yaşanmıştır.

Tablo 5: TrakyaKA Girişimcilik Eğitimine Kabul Edilen (Eğitime Başlayan) Kişi Sayısı-Tekirdağ

		TrakyaKA	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Toplam
KADIN	Okur-Yazar	0	0	0	0	0	0	0	0
	İlköğretim	0	33	38	35	68	127	903	
	Lise	0	46	84	61	121	93	810	
	Önlisans	0	16	34	27	25	18	240	
	Lisans	0	26	51	61	59	36	466	
	Yüksek Lisans	0	5	10	8	9	7	78	
	Doktora	0	0	2	0	0	0	4	
	Toplam	0	126	219	192	282	281	2501	
		2010	2011	2012	2013	2014	2015	Toplam	
ERKEK	Okur-Yazar	0	0	0	0	0	0	0	
	İlköğretim	0	13	34	46	76	49	654	
	Lise	0	25	96	67	119	69	752	
	Önlisans	0	12	45	39	29	21	292	
	Lisans	0	18	70	80	96	41	610	
	Yüksek Lisans	0	4	10	12	10	9	90	
	Doktora	0	0	0	0	0	0	0	
	Toplam	0	72	255	244	330	189	2398	

Tablo 6’da İŞKUR’un Tekirdağ ilindeki girişimcilik eğitimine kabul edilenlerin bilgileri görülmektedir. Görüleceği üzere bütün yıllarda ve toplamda hem kadınlar hem de erkekler açısından bakıldığında lise mezunları en fazla eğitime başlayanlardır (kadın toplam: 1039, erkek toplam: 839). Kadınlar arasında lise mezunlarını ilköğretim mezunları (771 kişi) izlerken, erkekler arasında lisans mezunları (568 kişi) izlemektedir.

Tablo 6: İŞKUR Girişimcilik Eğitimine Kabul Edilen (Eğitime Başlayan) Kişi Sayısı-Tekirdağ

		İŞKUR	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Toplam
KADIN	Okur-Yazar								0
	İlköğretim	13	39	45	101	90	146	771	
	Lise	14	49	94	149	97	195	1039	
	Önlisans	13	28	30	59	40	61	391	
	Lisans	4	18	47	68	46	108	513	

	Yüksek Lisans	0	0	1	3	3	7	27
	Doktora	0	0	0	0	0	1	2
	Toplam	44	134	217	398	289	528	1610
		2010	2011	2012	2013	2014	2015	Toplam
ERKEK	Okur-Yazar	0	0	1	0	0	0	1
	İlköğretim	7	39	38	76	33	79	460
	Lise	8	45	74	95	103	158	839
	Önlisans	4	22	29	34	36	52	299
	Lisans	11	27	38	78	61	107	568
	Yüksek Lisans	1	0	3	5	3	5	19
	Doktora	0	0	0	0	0	1	1
	Toplam	31	133	183	302	243	411	2217

Her ne kadar girişimcilik eğitimine katılanların sayısı fazla olsa da, bu durum her katılımcının girişimcilik sertifikası alacağı anlamına gelmemektedir. İŞKUR'un eğitimlerine katılım ve sertifika alan kişi oranı TrakyaKA'dakine göre daha yüksektir denilebilir.

Tablo 7'de TrakyaKA'dan girişimcilik sertifikası almaya hak kazanan kişilerin yıllara ve eğitim durumlarına göre dağılımları gösterilmiştir. Genel olarak erkekler (1321 kişi), kadınlara (1229 kişi) oranla daha fazla sertifika alma hakkı kazanmış olup, hem kadınlarda hem de erkeklerde en çok sertifika alan grup lise mezuniyetine sahip olanlardır. 2014 yılında 448 erkek sertifika almaya hak kazanmışken bu sayı 2015 yılında yaklaşık olarak yarıya inmiştir. Kadınlarda ise söz konusu sayıda çok yüksek bir artış olmamıştır.

Tablo 7: TrakyaKA Girişimcilik Sertifikası Alan Kişi Sayısı (Tekirdağ)

	TrakyaKA	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Toplam
KADIN	Okur-Yazar	0	0	0	0	0	0	0
	İlköğretim	0	33	46	34	59	124	296
	Lise	0	46	105	80	137	125	493
	Önlisans	0	12	30	24	25	22	113
	Lisans	0	26	59	60	88	48	281
	Yüksek Lisans	0	5	11	8	11	9	44
	Doktora	0	0	2	0	0	0	2
	Toplam	0	122	253	206	320	328	1229

		2010	2011	2012	2013	2014	2015	Toplam
ERKEK	Okur-Yazar	0	0	0	0	0	0	0
	İlköğretim	0	13	35	44	88	42	222
	Lise	0	25	120	81	179	88	493
	Önlisans	0	2	47	42	37	22	150
	Lisans	0	18	88	106	126	60	398
	Yüksek Lisans	0	4	14	11	18	10	57
	Doktora	0	0	1	0	0	0	1
	Toplam	0	62	305	284	448	222	1321

Tablo 8: İŞKUR Girişimcilik Sertifikası Alan Kişi Sayısı (Tekirdağ)

		İŞKUR	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Toplam
KADIN	Okur-Yazar				0	0	1	1	
	İlköğretim	12	70	50	115	91	168	506	
	Lise	13	80	104	181	118	211	707	
	Önlisans	11	26	27	57	33	53	207	
	Lisans	3	41	53	104	72	124	397	
	Yüksek Lisans	0	0	1	3	3	7	14	
	Doktora	0	0	0	0	0	1	1	
	Toplam	39	217	235	460	317	565	1833	
		2010	2011	2012	2013	2014	2015	Toplam	
ERKEK	Okur-Yazar	0	0	1	0	0	0	1	
	İlköğretim	5	81	48	89	40	93	356	
	Lise	7	84	82	128	123	172	596	
	Önlisans	2	9	27	33	31	46	148	
	Lisans	10	44	37	104	90	121	406	

	Yüksek Lisans	1	0	3	5	3	5	17
	Doktora	0	0	0	0	0	1	1
	Toplam	25	218	198	359	287	438	1525

Tablo 8’de görüleceği üzere 2015 yılında 565 kadın girişimci İŞKUR tarafından girişimcilik sertifikası alınırken, bu sayı erkeklerde 438’dir. Genel olarak bakıldığında, yıllar içinde ve toplamda girişimcilik sertifikası alan kadın sayısı erkeklerden daha fazladır. Bu noktada başvurusu kabul edilen erkek sayısının kadınlardan daha fazla olduğu göz önüne alındığında, kadın katılımcıların söz konusu eğitimlerde daha başarılı oldukları söylenebilir.

Tablo 9: KOSGEB'e İş Planı Sunan Kişi Sayısı

	KOSGEB	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Toplam
KADIN	Okur-Yazar							0
	İlköğretim	1	7	9	7	11	15	50
	Lise	3	15	14	12	29	28	101
	Önlisans		1	1	3	2	2	9
	Lisans		4	9	5	11	17	46
	Yüksek Lisans						1	1
	Doktora							0
	Toplam		4	27	33	27	62	67
		2010	2011	2012	2013	2014	2015	Toplam
ERKEK	Okur-Yazar							0
	İlköğretim		3	3		7	12	25
	Lise	1	7	9	19	25	24	85

	Önlisans		2	2	6	5	4	19
	Lisans	1	6	8	8	11	29	63
	Yüksek Lisans					2		2
	Doktora						1	1
	Toplam	2	18	22	33	55	73	195

Tablo 9’da görüleceği üzere 2015 yılında 67 kadın ve 73 erkek girişimci KOSGEB’e iş planı sunmuştur.

Tablo 10’da görüleceği üzere, kadınların sunduğu iş planların 61’i, erkeklerin sunduğu iş planlarının ise 65 tanesi kabul edilmiştir. Bu noktada, girişimcilik sertifikası almaya hak kazananlarının çoğunluğunun erkek olmasına karşın bir iş fikrinde bulunan ve sunulan iş planı kabul edilenlerin daha çok kadın olduğu görülmektedir.

Tablo 10: İş Planı Kabul Edilen Kişi Sayısı (KOSGEB)

	KOSGEB	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Toplam
KADIN	Okur-Yazar							0
	İlköğretim	1	6	9	7	10	15	48
	Lise	3	9	15	12	28	24	91
	Önlisans			1	3	2	2	8
	Lisans		4	6	4	10	15	39
	Yüksek Lisans						1	1
	Doktora							0
	Toplam	4	19	31	26	59	61	187
		2010	2011	2012	2013	2014	2015	Toplam
ERKEK	Okur-Yazar							0
	İlköğretim		3	3		7	11	24
	Lise	1	4	11	19	24	23	82
	Önlisans		1	3	5	5	4	18
	Lisans	1	4	8	7	14	26	60

	Yüksek Lisans					2		2
	Doktora						1	1
	Toplam	2	12	25	31	52	65	187

KOSGEB desteği ile kurulmuş ancak kapanmış olan işletme sayılarına bakıldığında (Tablo 11), söz konusu sayıların çok düşük olduğu görülmektedir. Özellikle 2015 yılında sadece 3 işletmenin kapatılması, söz konusu eğitimlerin ve desteklerin amacına ulaştığının bir göstergesi olarak yorumlanabilir.

Tablo 11: KOSGEB Desteği ile İş Kurulmuş Ancak Kapanan İşletme Sayısı

	KOSGEB	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Toplam
KADIN	Okur-Yazar							0
	İlköğretim		2	3	2	1		8
	Lise		3	3	2	5	2	15
	Önlisans				1			1
	Lisans		3		2			5
	Yüksek Lisans							0
	Doktora							0
	Toplam		0	8	6	7	7	2
		2010	2011	2012	2013	2014	2015	Toplam
ERKEK	Okur-Yazar							0
	İlköğretim		1	1			1	3
	Lise	1	1	2	1	3		8
	Önlisans		1				1	2
	Lisans		1		3	2		6

	Yüksek Lisans							
	Doktora							
	Toplam		4	3	4	6	1	19

Tablo 12: Edirne İli Girişimcilik Eğitimine Başvuran Sayısı-TrakyaKA

		TrakyaKA	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Toplam
KADIN	Okur-Yazar	-	-	-	-	-	-	0	0
	İlkokul	-	-	-	-	-	-	25	25
	Lise	-	-	-	-	-	-	101	101
	Önlisans	-	-	-	-	-	-	33	33
	Lisans	-	-	-	-	-	-	39	39
	Yüksek Lisans	-	-	-	-	-	-	13	13
	Doktora	-	-	-	-	-	-	1	1
	Toplam	0	0	0	0	0	0	212	212
		2010	2011	2012	2013	2014	2015	Toplam	
ERKEK	Okur-Yazar	-	-	-	-	-	-	21	21
	İlkokul	-	-	-	-	-	-	154	154
	Lise	-	-	-	-	-	-	40	40
	Önlisans	-	-	-	-	-	-	72	72
	Lisans	-	-	-	-	-	-	5	5
	Yüksek Lisans	-	-	-	-	-	-	0	0
	Doktora	-	-	-	-	-	-	-	0
	Toplam	0	0	0	0	0	0	292	292

Tablo 12’de görüldüğü üzere, 2010-2015 yılları arasında TrakyaKA’nın verdiği girişimcilik eğitimlerine katılmak için başvuru hiç yapılmamıştır. 2015 yılında, erkeklerin söz konusu eğitimlere daha çok başvuru yaptığı görülmektedir (292 kişi). TrakyaKA’nın verdiği girişimcilik eğitimlerine en çok başvuru lise mezunu erkekler (154 kişi) tarafından yapılmıştır. Girişimcilik eğitimine başvuranların cinsiyetlerine göre dağılımına bakıldığında, erkeklerde en çok lise mezunları başvuru yapmış olup, lise mezunlarını önlisans mezunları (72 kişi) izlemektedir. Kadınlarda ise, en çok başvuru lise mezunlarıdır (101 kişi). İkinci sırayı ise lisans mezunu (39 kişi) olanlar izlemektedir. Erkeklerde, yüksek lisans ve doktora mezunları söz konusu eğitimlere başvuruda bulunmazken, kadınlarda ise yüksek lisans mezunu (13 kişi), doktora mezunu (1 kişi) başvuruda bulunmuştur. 2015 yılında söz konusu eğitimlere başvuru yapanların sayısı kadınlarda (212 kişi), erkeklerde (292 kişi) olarak görülmektedir.

Edirne ilinde TrakyaKA'nın açmış olduğu girişimcilik eğitimlerine başvuranların sayısı İŞKUR'un açtığı girişimcilik eğitimlerine başvuranların sayısından daha fazladır.

Tablo 13: Edirne İli Girişimcilik Eğitimine Başvuran Sayısı-İŞKUR

	İŞKUR	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Toplam
KADIN	Okur-Yazar	-	0	0	0	0	0	0
	İlköğretim	-	38	1	21	14	21	95
	Lise	-	36	10	30	21	27	124
	Önlisans	-	-	-	-	-	-	0
	Lisans	-	27	7	33	21	13	101
	Yüksek Lisans	-	-	-	-	-	-	0
	Doktora	-	-	-	-	-	-	0
	Belirlenemeyen	-	-	-	-	-	-	0
	Toplam	0	101	18	84	56	61	201
		2010	2011	2012	2013	2014	2015	
ERKEK	Okur-Yazar	-	0	0	0	0	0	0
	İlköğretim	-	4	10	25	6	17	62
	Lise	-	41	6	33	16	22	118
	Önlisans	-	-	-	-	-	-	0
	Lisans	-	20	5	28	33	16	102
	Yüksek Lisans	-	-	-	-	-	-	0
	Doktora	-	-	-	-	-	-	0
	Belirlenemeyen	-	-	-	-	-	-	0
	Toplam	0	65	21	86	55	55	282

Tablo 13'te İŞKUR'un Edirne ilinde verdiği girişimcilik eğitimlerine erkeklerin (282 kişi) kadınlardan (201 kişi) daha çok başvuru yaptığı görülmektedir. En çok başvuru lise mezunu kadınlar (124 kişi) tarafından yapılmıştır. Girişimcilik eğitimine başvuranların cinsiyetlerine göre dağılımına bakıldığında, erkeklerde en çok lise mezunları (118 kişi) başvuru yapmış olup, lise mezunlarını lisans mezunları (102 kişi) izlemektedir. Kadınlarda ise, lise mezunu olanları lisans mezunu (101 kişi) olanlar izlemektedir. Her iki cinsiyette de yüksek lisans ve doktora mezunlarının söz konusu eğitimlere başvuru yapmadıkları görülmektedir. 2011 yılında kadınlar (101 kişi), 2013 yılında ise erkekler (86 kişi) eğitime başlayan en yüksek kişi sayısına ulaşmışlardır.

Tablo 14: TrakyaKA Girişimcilik Eğitimine Kabul Edilen (Eğitime Başlayan) Kişi Sayısı-Edirne

	Doktora	-	-	-	-	-	-	0
	Toplam				84	56	61	320
		2010	2011	2012	2013	2014	2015	Toplam
ERKEK	Okur-Yazar	-	0	0	0	0	0	0
	İlköğretim	-	4	10	25	6	17	62
	Lise	-	41	6	33	16	22	118
	Önlisans	-	-	-	-	-	-	0
	Lisans	-	20	5	28	33	16	102
	Yüksek Lisans	-	-	-	-	-	-	0
	Doktora	-	-	-	-	-	-	0
	Toplam	0	65	21	86	55	55	282

Tablo 15'te İŞKUR'un Edirne ilindeki girişimcilik eğitimine kabul edilenlerin bilgileri görülmektedir. Görüleceği üzere toplamda hem kadınlar hem de erkekler açısından bakıldığında lise mezunları en fazla eğitime başlayanlardır (kadın toplam: 124, erkek toplam: 118). Kadınlar ve erkekler arasında lise mezunlarını lisans mezunları (kadın toplam: 101, erkek toplam: 102) izlemektedir.

Tablo 16: TrakyaKA Girişimcilik Sertifikası Alan Kişi Sayısı (Edirne)

	TrakyaKA	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Toplam
KADIN	Okur-Yazar	-	-	0	0	0	0	0
	İlköğretim	-	-	8	4	13	6	31
	Lise	-	-	23	24	29	27	103
	Önlisans	-	-	3	7	5	5	20
	Lisans	-	-	11	12	31	12	66
	Yüksek Lisans	-	-	0	3	2	2	7
	Doktora	-	-	0	0	0	0	0
	Toplam	-	-	45	50	80	52	227
		2010	2011	2012	2013	2014	2015	Toplam
ERKEK	Okur-Yazar	-	0	0	0	0	0	0
	İlköğretim	-	-	3	1	15	1	20
	Lise	-	-	7	6	40	26	79
	Önlisans	-	-	4	5	11	3	23

	Lisans	-	-	23	29	31	20	103
	Yüksek Lisans	-	-	4	0	8	1	13
	Doktora	-	-	1	0	0	0	1
	Toplam		0	42	41	105	51	239

İŞKUR'un eğitimlerine katılım ve sertifika alan kişi oranı TrakyaKA'dakine göre daha yüksek orandadır denilebilir.

Tablo 16'da TrakyaKA'dan girişimcilik sertifikası almaya hak kazanan kişilerin yıllara ve eğitim durumlarına göre dağılımları gösterilmiştir. Genel olarak erkekler (239 kişi), kadınlara (227 kişi) oranla daha fazla sertifika alma hakkı kazanmıştır. Kadınlarda lise mezunları (103 kişi) erkeklerde ise lisans mezunları (103 kişi) en çok sertifika alan gruplardır. 2014 yılında hem kadınlar (80 kişi) hem de erkekler (105 kişi) söz konusu eğitimlere sertifika almaya hak kazanmışlardır.

Tablo 17: İŞKUR Girişimcilik Sertifikası Alan Kişi Sayısı (Edirne)

		İŞKUR	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Toplam
KADIN	Okur-Yazar	-	0	0	0	0	0	0	0
	İlköğretim	-	38	1	21	14	21	21	95
	Lise	-	36	10	30	21	27	27	124
	Önlisans	-	-	-	-	-	-	-	0
	Lisans	-	27	7	33	21	13	13	101
	Yüksek Lisans	-	-	-	-	-	-	-	0
	Doktora	-	-	-	-	-	-	-	0
	Toplam	0	101	18	84	56	61	61	320
		2010	2011	2012	2013	2014	2015	Toplam	
ERKEK	Okur-Yazar	-	0	0	0	0	0	0	0
	İlköğretim	-	4	10	25	6	17	17	62
	Lise	-	41	6	33	16	22	22	118
	Önlisans	-	-	-	-	-	-	-	0
	Lisans	-	20	5	28	33	16	16	102

	Yüksek Lisans	-	-	-	-	-	-	0
	Doktora	-	-	-	-	-	-	0
	Toplam	0	65	21	86	55	55	282

Tablo 17’de görüleceği üzere 2011-2015 yıllarında toplam 302 kadın girişimci İŞKUR tarafından girişimcilik sertifikası alırken, bu sayı erkeklerde 282’dir. 2011 yılında kadınlar (101 kişi), 2013 yılında ise erkekler (86 kişi) girişimcilik sertifikası alan en yüksek kişi sayısına ulaşmışlardır.

Tablo 18’de görüleceği üzere 2015 yılında 16 kadın ve 17 erkek girişimci KOSGEB’e iş planı sunmuştur. Tablo 19’da görüleceği üzere, 2015 yılında kadınların sunduğu iş planların 14’ü, erkeklerin sunduğu iş planlarının ise 16 tanesi kabul edilmiştir.

Tablo 18: KOSGEB'e İş Planı Sunan Kişi Sayısı (Edirne)

	KOSGEB	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Toplam
KADIN	Okur-Yazar	0	0	0	0	0	0	0
	ilköğretim	1	2	2	3	1	3	12
	Lise	1	7	6	1	8	9	32
	Önlisans	-	1	1	-	-	1	3
	Lisans	-	-	2	1	2	3	8
	Yüksek Lisans	-	-	-	-	-	-	0
	Doktora	-	-	-	-	-	-	0
	Toplam	2	10	11	5	11	16	55
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Toplam	
ERKEK	Okur-Yazar	0	0	0	0	0	0	0
	ilköğretim	-	-	-	-	-	4	4
	Lise	1	3	-	6	4	7	21
	Önlisans	-	1	-	2	1	2	6
	Lisans	-	2	2	1	3	4	12

	Lisans				1	1	-	2
	Yüksek Lisans	-	-	-	-	-	-	0
	Doktora	-	-	-	-	-	-	0
	Toplam	1	1	0	1	1	1	5

KOSGEB desteği ile kurulmuş ancak kapanmış olan işletme sayılarına bakıldığında (Tablo 20), söz konusu sayıların çok düşük olduğu görülmektedir. 2010-2015 tarihleri arasında kadınlarda 4, erkeklerde 5 işletmenin kapatılması, söz konusu eğitimlerin ve desteklerin amacına ulaştığının bir göstergesi olarak yorumlanabilir.

Tablo 21: Kırklareli İli Girişimcilik Eğitimine Başvuran Sayısı-TrakyaKA

		TrakyaKA	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Toplam
KADIN	Okur-Yazar			3	0	0	0	0	3
	İlköğretim			12	7	22	26	43	110
	Lise			13	19	35	65	56	188
	Önlisans			9	11	24	26	10	80
	Lisans			9	7	18	0	0	34
	Yüksek Lisans			1	0	3	0	3	7
	Doktora			0	0	0	0	0	0
	Toplam			47	44	102	117	112	422
		2010	2011	2012	2013	2014	2015	Toplam	
E R K E K	Okur-Yazar			0	0	0	0	0	0

İlköğretim		4	9	20	9	9	51
Lise		8	29	39	69	56	201
Önlisans		6	14	27	32	18	97
Lisans		9	24	35	0	0	68
Yüksek Lisans		0	0	2	6	3	11
Doktora		0	0	1	1	0	2
Toplam		27	76	124	117	86	430

Tablo 21’te görüldüğü üzere, 2010 yılında TrakyaKA’nın verdiği girişimcilik eğitimlerine katılmak için başvuru hiç yapılmamışken yıllar içerisinde yapılan başvuruların sayısı artmıştır. Genel olarak, erkeklerin söz konusu eğitimlere daha çok başvuru yaptığı görülmektedir (430 kişi). TrakyaKA’nın verdiği girişimcilik eğitimlerine en çok başvuru lise mezunu erkekler (201 kişi) tarafından yapılmıştır. Girişimcilik eğitime başvuranların cinsiyetlerine göre dağılımına bakıldığında, erkeklerde en çok lise mezunları (201 kişi) başvuru yapmış olup, lise mezunlarını önlisans mezunları (97 kişi) izlemektedir. Kadınlarda ise, en çok başvuru lise mezunlarıdır (188 kişi). İkinci sırayı ise ilköğretim mezunu (110 kişi) olanlar izlemektedir. Her iki cinsiyet için de, yıllar içerisinde ve toplamda en az başvuru doktora mezunları tarafından gerçekleşmiştir. 2015 yılında söz konusu eğitimlere başvuru yapanların sayısı kadınlarda (112 kişi), erkeklerde (86 kişi) olarak görülmektedir. 2011-2014 yılları arasında erkekler (344 kişi) kadınlar (310 kişi) başvuru yapmıştır. Bu yıllar arasında erkeklerin daha çok başvuru yaptığı görülmektedir.

Kırklareli ilinde TrakyaKA’nın açmış olduğu girişimcilik eğitimlerine başvuranların sayısı İŞKUR’un açtığı girişimcilik eğitimlerine başvuranların sayısından daha fazladır.

Tablo 22: Kırklareli İli Girişimcilik Eğitimine Başvuran Sayısı-İŞKUR

Tablo 22’de İŞKUR’un Kırklareli ilinde verdiği girişimcilik eğitimlerine kadınların (665 kişi) erkeklerden (457 kişi) daha çok başvuru yaptığı görülmekle birlikte, en çok başvuru lise mezunu kadınlar (220 kişi) tarafından yapılmıştır.

	İŞKUR	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Toplam
KADIN	Okur-Yazar				0	0	1	1
	İlköğretim				55	65	81	201
	Lise				79	34	107	220
	Önlisans				34	17	31	82
	Lisans				29	12	28	69
	Yüksek Lisans				0	1	0	1
	Doktora				0	0	1	1
	Belirlenemeyen				18	62	10	90
	Toplam				215	191	259	665
		2010	2011	2012	2013	2014	2015	
ERKEK	Okur-Yazar				0	0	0	0
	İlköğretim				53	11	30	94
	Lise				49	57	84	190
	Önlisans				15	25	25	65
	Lisans				28	15	32	75
	Yüksek Lisans				1	0	1	2
	Doktora				0	0	0	0
	Belirlenemeyen				14	8	9	31
	Toplam				160	116	181	457

Girişimcilik eğitimine başvuranların cinsiyetlerine göre dağılımına bakıldığında, erkeklerde en çok lise mezunları (190 kişi) başvuru yapmış olup, lise mezunlarını ilköğretim mezunları (94 kişi) izlemektedir. Kadınlarda ise, lise mezunu olanları ilköğretim mezunu (201 kişi) olanlar izlemektedir. Doktora mezunu hiçbir erkek söz konusu eğitime başvuru yapmazken, 2015 yılında sadece bir tane doktora mezunu kadın başvuru yapmıştır. Hem kadınlar (259 kişi) hem de erkekler (181 kişi) en çok 2015 yılında söz konusu eğitimlere başvuru yapmıştır.

Tablo 23: TrakyaKA Girişimcilik Eğitimine Kabul Edilen (Eğitime Başlayan) Kişi Sayısı-Kırklareli

		TrakyaKA	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Toplam
KADIN	Okur-Yazar								
	İlkokul		13	9	11	26	82	141	
	Lise		14	10	16	47	48	135	
	Önlisans		0	2	0	3	2	7	
	Lisans		5	3	3	13	12	36	
	Yüksek Lisans		0	0	0	0	1	1	
	Doktora		0	0	0	0	0		
	Toplam		32	24	30	89	145	320	
		2010	2011	2012	2013	2014	2015	Toplam	
ERKEK	Okur-Yazar								
	İlkokul		4	4	8	18	20	54	
	Lise		9	10	13	41	32	105	
	Önlisans		0	5	0	2	1	8	
	Lisans		2	12	3	15	2	34	
	Yüksek Lisans		1	1	0	0	2	4	
	Doktora		0	0	0	0	0	0	
	Toplam		16	32	24	76	57	205	

Tablo 23'te Tekirdağ ilinde TrakyaKA'nın sunduğu girişimcilik eğitimine kabul edilen, yani eğitime başlayanların bilgileri verilmiştir. Söz konusu eğitime toplamda kadınlar (320 kişi) erkeklere (205 kişi) göre daha çok katılım göstermiştir. Söz konusu eğitime başvuran sayıları dikkate alındığında, kadınların başvurularının kabul edilme oranının daha yüksek olduğu söylenilebilir. Genel olarak bakıldığında toplamda en çok katılım ilköğretim mezunu kadınlar (141 kişi) tarafından gerçekleşmiştir. Kadınlar arasında ilköğretim mezunlarını lise mezunları (135 kişi) izlerken; erkeklerde en fazla eğitime başlayanlar lise mezunlarıdır (105 kişi). 2015 yılında kadınlar (145 kişi), 2014 yılında ise erkekler (76 kişi) eğitime başlayan en yüksek kişi sayısına ulaşmışlardır.

Tablo 24: İŞKUR Girişimcilik Eğitimine Kabul Edilen (Eğitime Başlayan) Kişi Sayısı-Kırklareli

		İŞKUR	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Toplam
KADIN	Okur-Yazar				0	0	1	1	
	İlköğretim				55	65	81	201	
	Lise				79	34	107	220	
	Önlisans				34	17	31	82	
	Lisans				29	12	28	69	
	Yüksek Lisans				0	1	0	1	
	Doktora				0	0	1	1	
	Belirlenemeyen				18	13	10	41	
	Toplam				215	142	259	616	
		2010	2011	2012	2013	2014	2015	Toplam	
ERKEK	Okur-Yazar				0	0	0	0	
	İlköğretim				53	11	30	94	
	Lise				49	57	84	190	
	Önlisans				15	25	25	65	
	Lisans				28	15	32	75	
	Yüksek Lisans				1	0	1	2	
	Doktora				0	0	0	0	
	Belirlenemeyen				14	7	9	30	
	Toplam				160	115	181	456	

Tablo 24'te İŞKUR'un Kırklareli ilindeki girişimcilik eğitimine kabul edilenlerin bilgileri görülmektedir. Görüleceği üzere bütün yıllarda ve toplamda hem kadınlar hem de erkekler açısından bakıldığında lise mezunları en fazla eğitime başlayanlardır (kadın toplam: 220, erkek toplam: 190). Kadınlar ve erkekler arasında lise mezunlarını ilköğretim mezunları izlemektedir.

Tablo 25: TrakyaKA Girişimcilik Sertifikası Alan Kişi Sayısı (Kırklareli)

TrakyaKA	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Toplam
-----------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	---------------

KADIN	Okur-Yazar						
	İlköğretim	13	9	10	26	74	132
	Lise	14	10	16	45	46	131
	Önlisans	0	2	0	3	2	7
	Lisans	5	3	2	13	12	35
	Yüksek Lisans	0	0	0	0	1	1
	Doktora	0	0	0	0	0	0
	Toplam	32	24	28	87	135	306
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Toplam
ERKEK	Okur-Yazar						
	İlköğretim	4	4	8	17	13	46
	Lise	9	10	13	38	25	95
	Önlisans	0	5	0	2	1	8
	Lisans	2	12	3	15	1	33
	Yüksek Lisans	1	1	0	0	2	4
	Doktora	0	0	0	0	0	0
	Toplam	16	32	24	72	42	186

İŞKUR'un eğitimlerine katılım ve sertifika alan kişi oranı TrakyaKA'dakine göre daha yüksek orandadır denilebilir.

Tablo 25'te TrakyaKA'dan girişimcilik sertifikası almaya hak kazanan kişilerin yıllara ve eğitim durumlarına göre dağılımları gösterilmiştir. Genel olarak kadınlar (306 kişi), erkeklere (186 kişi) oranla daha fazla sertifika alma hakkı kazanmıştır. Kadınlarda ilköğretim mezunları (132 kişi) erkeklerde ise lise mezunları (95 kişi) en çok sertifika alan gruplardır. 2014 yılında 72 erkek sertifika almaya hak kazanmışken bu sayı 2015 yılında 42'ye inmiştir. Kadınlarda ise yüksek bir artış söz konusu olmuştur.

İŞKUR	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Toplam
--------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	---------------

KADIN	Okur-Yazar				0	0	1	1
	İlköğretim				51	58	86	195
	Lise				78	38	102	218
	Önlisans				36	14	28	78
	Lisans				32	18	31	81
	Yüksek Lisans				0	1	0	1
	Doktora				0		1	1
	Toplam			104	197	129	249	575
		2010	2011	2012	2013	2014	2015	Toplam
ERKEK	Okur-Yazar				0	0	0	0
	İlköğretim				48	14	33	95
	Lise				54	58	83	195
	Önlisans				17	23	25	65
	Lisans				26	13	30	69
	Yüksek Lisans				1	0	1	2
	Doktora				0	0	0	0
	Toplam			66	146	108	172	426

Tablo 26: İŞKUR Girişimcilik Sertifikası Alan Kişi Sayısı (Kırklareli)

Tablo 26’da görüleceği üzere 2015 yılında 249 kadın girişimci İŞKUR tarafından girişimcilik sertifikası alırken, bu sayı erkeklerde 172’dir. Genel olarak bakıldığında, yıllar içinde ve toplamda girişimcilik sertifikası alan kadın sayısı erkeklerden daha fazladır.

Tablo 27: KOSGEB'e İş Planı Sunan Kişi Sayısı

	KOSGEB	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Toplam
KADIN	Okur-Yazar					0	0	0
	ilköğretim					3	5	8
	Lise					6	5	11
	Önlisans					1		1
	Lisans					2	5	7
	Yüksek Lisans					0	0	0
	Doktora					0	0	0
	Belirlenemeyen					9	4	13
	Toplam		0	0	0	0	21	19
		2010	2011	2012	2013	2014	2015	Toplam
ERKEK	Okur-Yazar					0	0	0
	ilköğretim					1	2	3
	Lise					5	6	11
	Önlisans					1	0	1
	Lisans					2	7	9
	Yüksek Lisans					1	0	1
	Doktora					0	1	1
	Belirlenemeyen					5	3	8
	Toplam		0	0	0	0	15	19

Tablo 27'de görüleceği üzere 2015 yılında 19 kadın ve 19 erkek girişimci KOSGEB'e iş planı sunmuştur.

Tablo 28'de görüleceği üzere, kadınların sunduğu iş planların 17'si, erkeklerin sunduğu iş planlarının ise 18 tanesi kabul edilmiştir.

KOSGEB desteği ile kurulmuş ancak kapanmış olan işletme sayılarına bakıldığında (Tablo 29), söz konusu sayıların çok düşük olduğu görülmektedir. Özellikle 2014 yılında sadece 3 işletmenin kapatılması, söz konusu eğitimlerin ve desteklerin amacına ulaştığının bir göstergesi olarak yorumlanabilir.

Tablo 28: İş Planı Kabul Edilen Kişi Sayısı (KOSGEB-Kırklareli)

	KOSGEB	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Toplam
KADIN	Okur-Yazar							0
	ilköğretim					3	5	8
	Lise					6	3	9
	Önlisans					1		1
	Lisans					2	5	7
	Yüksek Lisans					0	0	0
	Doktora					0	0	0
	Belirlenemeyen					9	4	13
	Toplam		0	0	0	0	21	17
		2010	2011	2012	2013	2014	2015	Toplam
ERKEK	Okur-Yazar							0
	ilköğretim					1	2	3
	Lise					5	6	11
	Önlisans					1	0	1
	Lisans					2	6	8
	Yüksek Lisans					1	0	1
	Doktora					0	1	1
	Belirlenemeyen					5	3	8
	Toplam		0	0	0	0	15	18

Tablo 29: KOSGEB Desteği ile İş Kurulmuş Ancak Kapanan İşletme Sayısı

	KOSGEB	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Toplam
KADIN	Okur-Yazar							0
	ilköğretim							0
	Lise					2		2
	Önlisans							0
	Yüksek Lisans							0
	Doktora							0
	Belirlenemeyen					1		1
	Toplam						3	
		2010	2011	2012	2013	2014	2015	Toplam
ERKEK	Okur-Yazar							0
	ilköğretim							0
	Lise					2		3
	Önlisans							0
	Yüksek Lisans							0
	Doktora							0
	Belirlenemeyen					1		1
	Toplam						3	

5.2. Trakya Bölgesi Girişimcilik SWOT Analizi

5.2.1. Güçlü Yönler

- Avrupa pazarına yakınlık
- Girişimciliğe yönelik fiziki altyapının (*OSB, Teknopark vb.*) bulunması
- Genç nüfus (potansiyel girişimci havuzunun genişliği)
- İş kurmanın kolay olması
- Kamunun girişimciliğin geliştirilmesine yönelik doğrudan mali desteklerinin miktarı ve çeşitliliği (TRAKYAKA örneği)
- Makroekonomik istikrar
- Ekonomik faaliyetlerin çeşitliliği
- Firmaların adaptasyon kabiliyetlerinin yüksek olması
- Bireylerin bir zorlukla karşılaştıklarında esneklik ve adaptasyon kabiliyetlerinin yüksek olması
- Küreselleşmeye karşı tutumun genelde olumlu olması
- Değer sisteminin rekabetçiliği destekler yapısı

5.2.2. Zayıf Yönler

Düzenleyici Çerçeve İle İlgili Zayıflıklar

- Fikri mülkiyet haklarının korunmasındaki güçlükler
- Sözleşmelerin infazının uzun sürmesi ve maliyetli olması
- İcra/iflas davalarının uzun sürmesi, maliyetli olması ve hakkın göreceli düşük bir kısmının geri alınması
- Kayıt dışı ekonomi
- Sosyal girişimciliği kolaylaştıran ve teşvik eden yasal düzenleme olmaması
- Mevzuat değişikliklerinin çok sık yapılması ve takibinin zor olması
- Düzenleyici etki analizlerinin etkin ve maksada matuf bir şekilde yapılmaması
- Bazı düzenlemelerin (fatura, irsaliye vb.) Türkiye'nin ekonomik dinamizmine ve büyüklüğüne uygun bir yapı sergilememesi

Finansa Erişim İle İlgili Zayıflıklar

- Girişimcilerimizin mali kaynaklara erişimlerinin zayıf olması
- Tüzel kişilik oluşmadan kredi ve/veya kredi garantisi alınamaması
- Devlet destekleri veren kamu kurumları arasındaki koordinasyon eksikliği
- Devlet desteklerinin uygulamasında gerekli esnekliklerin sağlanamaması
- Girişim sermayesi sisteminin gelişmemiş olması
- Birçok girişimin, girişim sermayesi fonlarının ilgisini çekebilecek noktaya gelmeden “ölmesi”

Bilgi Birikiminin Oluşumu ve Yayılmı İle İlgili Zayıflıklar

- Üniversite-sanayi işbirliğinde yaşanan sorunlar
- Başarılı üniversite-sanayi işbirliği örneklerinin “kişiyeye dayalı” özellikte olması
- Üniversitelerde uygulamalı Ar-Ge faaliyetlerinin az olması
- Özel sektör Ar-Ge harcamalarının az olması
- Büyük işletmelerle küçük işletmeler ve girişimciler arasındaki işbirliğinin zayıf olması
- Mühendislik ve tasarım hizmetleri iş kollarının gelişmemiş olması

Pazar Koşulları İle İlgili Zayıflıklar

- İç talebin (birkaç istisna dışında) sofistike olmaması
- Yenilikçi ürün talebinin düşük olması

Girişimcilik Yetenekleri İle İlgili Zayıflıklar

- Girişimcilik yetenek ve kabiliyetlerinin düşük (eğitim sistemi) olması
- Yaratıcı düşünme, sorun çözme, karar verme, plan yapma yeteneklerinin zayıf olması
- Üniversitelerde girişimcilik dersi verebilecek akademisyen sayısının azlığı
- İlköğretim ve ortaöğretim okullarında hizmet veren öğretmenlerin girişimcilik konusunda yeterince donanımlı olmamaları

- Ortaöğretim müfredatına seçmeli ders olarak eklenen girişimcilik dersinin içeriğinin zayıf olması
- Zayıf ve hizmet standartları belirlenmemiş danışmanlık piyasası
- “Kuluçka” konusundaki zayıflıklar, girişimci-yatırımcı ilişkisini kuran platformların yeterli sayıda olmaması

Kültürel Zayıflıklar

- Girişimcinin toplumsal imajının olumlu olmaması
- Girişimciliğin ne olduğu konusunda farkındalığın düşük olması
- Medyanın girişimcilik konusundaki farkındalığının düşük olması

5.2.3. Tehditler

- Türkiye'nin en büyük ticaret ortağı olan AB pazarındaki ekonomik krizin etkilerinin derinleşmesi ve/veya büyümenin yavaş bir seyir izlemesi
- Bölgesel ekonomik ve siyasi risklerin artmasının oluşturduğu tehditler
- İç talebin sofistikasyon seviyesinin (yenilikçi ürün talebinin) artmaması

5.2.4. Fırsatlar

- Genç nüfusun yeniliklere açık olması
- Küresel ölçekte daha fazla önem kazanmaya başlayan “yeni orta sınıf”
- Bireysel katılım yatırımcılarına getirilen vergi avantajlarının yaratacağı fırsatlar
- IPA-2 (Avrupa Birliği Katılım Öncesi Mali Yardım Aracı), AB Çerçeve Programları vb.
- Kamu alımlarında yapılan düzenlemeler
- Fonların yaratacağı fırsatlar
- TRAKYAKA'nın bölge girişimcilik ekosisteminin geliştirilmesine yönelik çalışmaları

SONUÇ ve ÖNERİLER

- Kamu ve benzeri yapılar girişimciliğin gelişebilmesi için, pazar koşullarının girişimciler lehine iyileştirilmesi gerekir,
- Girişimcinin hem kamu hem de özel sektörün eliyle, finansmana erişiminin kolaylaştırılması,
- Girişimcilik eğitimlerine ortaokuldan başlayacak şekilde farklı aktivite ve modeller ile çocuklarımızın hayatına girmesi, ailelerinde çocuklarıyla beraber etkinliklere katılım sağlanacak şekilde düzenlenmesi,
- Üniversitelerde girişimciliğin ders olarak verilmeye başlanması, staj olanaklarının sağlanması. Üniversitelerimizin kurumsal stratejilerine yazılması, girişimcilik ve kuluçka merkezlerinin kurulması,
- Ülkemizde girişimcilik ekosistemi oluşuncaya kadar, kamunun itici güç olarak ve lider olarak yer alması, düzenleyici dönüştürücü olarak yasal ve mevzuat düzenlemeleri ile ekosisteminin oluşturması,
- Girişimcilik ekosistemini ve girişimci olmak için gerekli olan hukuki altyapının hazırlanması, var olan hukuki alt yapının basitleştirilmesi,
- Özel sektörün öncüleri de, yenilikçi kültürün gelişmesi ve ekosistemin gelişmesin de katkı sağlamalıdır,
- Üniversite sanayi işbirliğinin kuvvetlendirilmesi, politikaların geliştirilmesi, ortak proje ve ar-ge faaliyetlerinin yürütülmesi, üniversite okuyan öğrencilerimizin okul hayatı boyunca fabrikalarda staj ve bitirme tezlerini yapma imkanlarının artırılması,
- Üniversitelerimiz tarafından veya özel sektör tarafından yapılan Ar-Ge ve İnovasyon faaliyetlerinin ve projelerinin proje pazarları gibi, organizasyonlar ile, bölge halkına tanıtma ile, bu projelerin hayata geçirilmesi için destekleme çalışmalarının yapılması,
- Üniversitelerimizde bulunan öğrenci kulüplerinin bu alandaki çalışmalarının aktif hale getirilmesi, bölgemizde girişimcilik faaliyetinde bulunan genç girişimcilerimiz bölgemizde bulunan iş dünyasına yol gösterme ve tecrübelerini aktarabilecek sistem olan mentörlük anlayışının geliştirilmesi,

- Girişimcilik ekosisteminin gelişebilmesi için, gerekli olan finansman sorununun bölgemizde melek yatırımcıların oluşturulması yolu ile projelere finansman sağlanması,
- Bölgemizde girişimcilik faaliyetlerinde bulunan girişimci, geliştirmiş olduğu ürünlerin satın alabilecek özel sektör ve kamuya teşvik edilmesi,
- Bölgemizde mevduat tasarrufu bulunan kişilerin venture capital ve risk sermayesine yatırım konusunda gerekli farkındalığın oluşturulması ve teşvik edilmesi,
- Bölgemizde bulunan girişimcilik ekosistemimizin ulusal veya uluslararası girişimcilik ekosistemi ile entegre olması ve işbirliklerinin geliştirme çalışmalarının yapılması,
- Bölgesel girişimcilik ekosistemin geliştirilmesi için bölgede yetişen rol model olabilecek girişimcilerin desteklenmesi.
- Üniversitelerin “Girişimci Odaklı Eğitim” sistemleri oluşturarak belirli bölümlerde okuyanların girişimci olarak yetiştirilmesi için programlar oluşturulabilir.
- Kitlese Fonlamanın yaygınlaşması için gerekli hukuki altyapının geliştirilmesi.
- Küresel Girişimcilik Ekosistemine takip eden, yerli girişimcileri küresel rekabette rahatlatacak hukuki düzenlemelerin gerçekleştirilmesi. (BitCoin gibi para birimlerinin kabulü, PayPal gibi ödeme sistemlerinin yasaklanmaması vb.)
- İnternet altyapısının güçlendirilmesi ve adil kullanım kotası gibi internet kullanımını zayıflatıcı yöntemlerden vazgeçilmesi. Her yerde internete ulaşımın sağlanması için dış mekanlarda ücretsiz Wi-Fi uygulamasına geçilmesi.
- İşsizlik Fonu, Deprem Fonu vb. devlet tarafından zorunlu kesintiler ile oluşturulan fonların bir kısmının yeni girişimcilere yatırım yapılarak değerlendirilmesi.

Girişimcilik ekosistemi ve bölgesel girişimcilik ekosistemi günümüz dünyasında önemi gittikçe artan ve önümüzdeki yıllarda önemi daha da artması beklenen bir durumdur. Bu konuda devletler ve hükümetler başta olmak üzere kurum ve kuruluşlar bu alanda girişimcilik ekosistemi ve bölgesel girişimcilik ekosisteminin gelişmesi için daha fazla çaba sarf edecek, ön açıcı ve yönlendirici yasal ve yapısal

birçok düzenlemeler, reformlar yaparak girişimcilik vasıtası ile kendi haklarının ekonomik ve sosyal gelişimini sağlamayı hedefleyeceklerdir.

Devletlerin ve hükümetlerin yapmış olduğu bu çalışmalara bağlı olarak özellikle ülkemizde bulunan STK, yarı resmi kurumlar, iş dünyasının temsilci kuruluşları ve özel sektörde bölgesel girişimcilik ekosisteminin gelişmesi için katkı yapılarını buna göre organize edecek bu konum toplumun tüm katmanlarına yayılabilmesi için işbirliği içerisinde projeler geliştirip uygulayacaklardır. Bunun neticesinde daha da yayılmış beşeri sermaye yapısını derinden etkileyerek dönüşümü sağlayacaktır. Burada o bölgenin sosyal, iktisadi ve ekonomik olarak gelişmesini sağlayarak refah içinde yaşayan bir bölge halkı meydana getirecektir. Bu bir tercih değil zorunluluktur. Bu ekosistemi oluşturmayanlar yeni dünyada bu oyunun dışında kalacaklardır.

Trakya bölgemizde de özellikle kadın ve genç girişimcilerimiz girişimcilik ekosistemine dahil olmaya daha uygun olduğu görülmektedir. Girişimcilik sistemine dahil olmak için başvuruda bulunma, eğitimleri talep etme ve sorunsuz proje yaparak girişimciliğe adım atmada daha istekli ve başarılı oldukları gözlemlenmiştir. Bölgesel girişimcilik ekosistemini oluşturmaya çalışan aktörlerin buna göre çalışma yapması uygun olacaktır.

KAYNAKLAR

Atsan, Erdoğan, 2015; Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF Dergisi, 10(1);
Marangoz, 2016 Girişimcilikte Güncel Konular ve Uygulamalar, İstanbul

Bozkurt, 2013; Marangoz, 2016 Girişimcilikte Güncel Konular ve Uygulamalar,
İstanbul,

Cansın, 2013; Marangoz, 2016 Girişimcilikte Güncel Konular ve Uygulamalar,
İstanbul,

Ergen, 2014; Marangoz, 2016 Girişimcilikte Güncel Konular ve Uygulamalar,
İstanbul,

İZKA Girişimcilik Ekosisteminin Geliştirilmesi Stratejisi, a.g.e.; Marangoz, 2016
Girişimcilikte Güncel Konular ve Uygulamalar, İstanbul,

Marangoz, M, (2016), Girişimcilikte Güncel Konular ve Uygulamalar, İstanbul:
BETA Basım Yayın Tanıtım A.Ş

Onuncu Kalkınma Planı (2014-2018), Girişimciliğin Geliştirilmesi Özel İhtisas
Komisyonu Raporu, (2014), Kalkınma Bakanlığı, Yayın No: KB: 2899-ÖİK: 739,
Ankara

Özkaşıkçı, I, (2013), Dijital Çağda Girişimcilik Ekosistemi, İstanbul: Butik
Yayıncılık

Soydan, 2008; Marangoz, 2016 Girişimcilikte Güncel Konular ve Uygulamalar,
İstanbul,

Elektronik Kaynak

<http://www.ekonomi.gov.tr>, 2012

www.kosgeb.gov.tr, 2012

web.worldbank.org

<https://tr.wikipedia.org/wiki/Ekosistem>, E. Tarihi 28.06.2016